

Verslag inzake de Solvabiliteit en de Financiële Toestand 2023 (SFCR)

Klaverblad Verzekeringen, bestaande uit:

Coöperatie Klaverblad Verzekeringen U.A.

Klaverblad Schadeverzekeringsmaatschappij N.V.

4 april 2024, Zoetermeer

definitief

Inhoudsopgave

Samenvatting	3
A. Activiteiten en prestaties	10
A.1 ACTIVITEITEN	10
A.2 PRESTATIES OP HET GEBIED VAN SCHADEVERZEKERINGSACTIVITEITEN	13
A.3 PRESTATIES OP HET GEBIED VAN BELEGGINGSACTIVITEITEN	15
A.4 PRESTATIES UIT OVERIGE ACTIVITEITEN	17
B. Bestuursstelsel	18
B.1 ALGEMENE INFORMATIE OVER HET BESTUURSSYSTEEM	18
B.2 DESKUNDIGHEIDS- EN BETROUWBAARHEIDSVEREISTEN	24
B.3 RISICOMANAGEMENTSYSTEEM EN ORSA	25
B.4 INTERNE CONTROLESYSTEEM	30
B.5 INTERNE AUDITFUNCTIE	32
B.6 ACTUARIËLE FUNCTIE	33
B.7 UITBESTEDING	34
B.8 BEOORDELING ADEQUAATHEID VAN HET GOVERNANCESYSTEEM	36
B.9 OVERIGE INFORMATIE	36
C. Risicoprofiel	37
C.1 VERZEKERINGSTECHNISCH RISICO	38
C.2 MARKTRISICO	41
C.3 TEGENPARTIJ (KREDIET)RISICO	44
C.4 LIQUIDITEITSRISICO	45
C.5 OPERATIONEEL RISICO	45
C.6 OVERIGE MATERIËLE RISICO'S	45
D. Waardering voor solvabiliteitsdoelstellingen	46
D.1 ACTIVA	47
D.2 TECHNISCHE VOORZIENINGEN	50
D.3 OVERIGE SCHULDEN	58
D.4 ALTERNATIEVE WAARDERINGSMETHODEN	59
D.5 OVERIGE INFORMATIE	59
E. Kapitaalbeheer	60
E.1 EIGEN VERMOGEN	60
E.2 SOLVABILITEIT KAPITAALVEREISTE EN MINIMUM KAPITAALVEREISTE	62
E.3 GEBRUIK VAN DE ONDERMODULE AANDELENRISICO OP BASIS VAN LOOPTIJD	64
E.4 VERSCHILLEN TUSSEN DE STANDAARDFORMULE EN IEDER GEBRUIKT INTERN MODEL	64
E.5 KAPITAALBELEID BIJ NIET NALEVING KAPITAAL VEREISTE	64
E.6 OVERIGE INFORMATIE	65

Samenvatting

Inleiding

Dit rapport betreft het 'verslag inzake de solvabiliteit en de financiële toestand ('SFCR') van Klaverblad Verzekeringen (kortweg Groep of Klaverblad) over het jaar 2023. Deze rapportage is opgesteld met inachtneming van de Solvency II-richtlijn en de gedelegeerde verordening alsmede aanwijzingen van de toezichthouder¹. De rapportage betreft een single-SFCR, wat betekent dat in deze rapportage naast de informatie op groepsniveau ook de informatie is opgenomen van de solo-entiteit Klaverblad Schadeverzekeringsmaatschappij N.V. (of kortweg Klaverblad Schade).

In dit verslag wordt een beschrijving gegeven van de activiteiten, de resultaten over 2023, het risicoprofiel en de kapitaalpositie eind 2023. Ook wordt uiteengezet hoe Klaverblad invulling geeft aan haar bestuursstelsel, het risicomanagement, het kapitaalbeheer, de waardering van de balansposten op basis van marktwaarde en de wijze van vaststellen van de solvabiliteitsratio.

Dit openbare verslag is opgesteld onder verantwoordelijkheid van de directie van Klaverblad Verzekeringen en is vrijgegeven voor publicatie op 4 april 2024.

Klaverblad Verzekeringen hanteert voor de bepaling van de kapitaalvereisten het door de toezichthouders geformuleerde standaardmodel. De hoofdstukindeling is voorgeschreven.

De cijfers in dit rapport zijn, waar van toepassing, in lijn met de zogenoemde Quantitative Reporting templates (QRT's), die tegelijkertijd met dit verslag bij DNB worden ingediend.

Een deel van deze QRT's is openbaar en onderhevig aan een controle door de externe accountant.

De openbare QRT's zijn tegelijkertijd met dit verslag gepubliceerd op onze website

(www.Klaverblad.nl/bedrijfsinformatie/jaarverslagen.htm) evenals de door de accountant

goedgekeurde jaarrekening welke in belangrijke mate ten grondslag ligt aan deze rapportage. Op de SFCR is geen accountantscontrole toegepast.

Alle bedragen in dit rapport zijn in duizenden euro's (€ 1.000), tenzij anders vermeld. Vanwege afrondingen op duizenden of miljoenen euro's kan de som der delen enigszins afwijken van het totaal in de tabellen en/of in de onderlinge samenhang.

¹ Betreft Solvency II richtlijn 2009/138/EG en 2014/51/EU, de Gedelegeerde Verordening 2015/35, de Uitvoeringsverordening 2015/2450 en 2015/2452, EIOPA-richtsnoeren voor rapportage en openbaarmaking

A. Activiteiten en prestaties

Profiel Klaverblad

Al sinds 1850 helpen we mensen

Al meer dan 170 jaar doen we waar we goed in zijn: mensen helpen als het echt nodig is. Sterker nog: we zijn er niet alleen goed in, het is waarom we er zijn. De reden van ons bestaan.

In 1850 richtte notaris Adriaan Maarten Montijn, samen met zijn zoon Pieter Marie, de eerste voorloper van Klaverblad Verzekeringen (hierna 'Klaverblad') op. Zij zagen dat boeren door een brand soms in één keer alles kwijtraakten waar ze jarenlang voor hadden gewerkt en hielpen hen aan een oplossing: de mogelijkheid om hun spullen te verzekeren. Via deze verzekeringen hielp deze voorloper mensen om onbezorgd te leven en hun werk te kunnen doen.

De wereld om ons heen ziet er vandaag de dag anders uit dan toen. Paarden en wagens zijn vervangen door auto's en bijna iedereen heeft er een. Postkoetsen en -duiven kennen we niet meer, wel hebben we allemaal een smartphone en een laptop en we vliegen de wereld over. Technologische ontwikkelingen volgden elkaar in hoog tempo op. En de behoeftes van mensen en producten veranderden mee.

Maar één ding bleef in al die jaren hetzelfde: Klaverblad wil een belangrijke bijdrage leveren aan het functioneren van de samenleving. Wij helpen mensen door financiële risico's over te nemen die ze zelf niet kunnen dragen. Verzekeren is onze manier om mensen te helpen als ze het echt nodig hebben.

...en dat blijven we graag doen

We zijn trots op onze eigen, unieke plek in de maatschappij. Die willen we graag behouden. En daarom willen we als zelfstandige, onafhankelijke verzekeringsmaatschappij blijven bestaan. Met dit doel voor ogen werken we aan gezonde groei en toekomstbestendige bedrijfsvoering. Aan het beheersen van de kosten en het rendement, aan producten die aansluiten op de behoefte van de klant, aan systemen en processen die op orde en van deze tijd zijn, aan de manier waarop we onderling samenwerken. Zodat we ons helemaal kunnen richten op dat wat we altijd al deden: mensen helpen als ze dat echt nodig hebben.

De dienstverlening aan onze klanten was in 2023 weer iets om trots op te zijn. De waardering van met ons samenwerkende verzekeringsadviseurs en klanten was hoog. We zijn trots op de kwaliteit van de dienstverlening die onze medewerkers iedere dag met elkaar leveren aan klanten en verzekeringsadviseurs. Hiermee geven we uiting aan onze missie om mensen te helpen als ze dat echt nodig hebben. In het performanceonderzoek van IG&H is Klaverblad uitgeroepen tot beste schadeverzekeraar voor zakelijke verzekeringen en AOV. Met een stabiele naamsbekendheid van 75%, een Net Promotor Score (NPS) van +55 en een tevredenheid onder het intermediair van 7,8 stellen we vast dat we een duidelijke positie hebben in de verzekeringsmarkt waar we heel trots op zijn.

Duurzaamheid

Bij Klaverblad draait het om mensen. We helpen mensen om prettig en onbezorgd te leven. Daar dragen we graag aan bij. Een positieve bijdrage leveren aan de maatschappij is voor ons vanzelfsprekend. In al onze activiteiten staat dat voorop: met onze verzekeringen, in onze beleggingen, in onze bedrijfsvoering van elke dag. Duurzaam ondernemen: natuurlijk doen we dat! In de VBDO Benchmark verantwoord beleggen door verzekeraars is Klaverblad samen met Univé de snelste stijger en gaat van plek 16 naar plek 11. Dit mooie resultaat geeft aan dat we de juiste weg zijn ingeslagen. Dat we onze verantwoordelijkheid nemen op het gebied van omgeving, milieu en maatschappij. Tegelijkertijd zijn we er nog niet en zullen hier ook de komende jaren hier hard mee aan de slag blijven.

Ontwikkelingen in 2023

We kijken met een gemengd gevoel terug op de financiële resultaten. Positief is dat de solvabiliteitsratio met 4% is toegenomen naar 270%. De combined ratio van de schadeverzekeringen (interne maatstaf) op het schadejaar 2023 is verbeterd en met 96% dicht op de doelstelling van 95%, de AOV-portefeuille heeft geleid tot een toename van het vrij beschikbare kapitaal en de kostenratio is verder gedaald. Daar staat tegenover dat we een tweetal forse bijstellingen hebben moeten doen met een gezamenlijke impact van € 92 miljoen negatief. Ten eerste is de wijze van bepaling van de technische voorziening voor de arbeidsongeschiktheidsverzekeringen aangepast (impact € 66 miljoen verlies). Verder hebben schadebehandelaars de dossierreserveringen voor letselschades aangepast en door een externe partij laten reviewen naar aanleiding van hoge uitloopverliezen in het verleden. Dit legde daarmee de basis om dossierreserveringen te gebruiken voor de bepaling van de actuariële voorzieningen. De versterking en daaropvolgende schattingswijziging zorgt voor een eenmalige last van € 27 miljoen en we verwachten daarmee een beter beheersbare schadelast. De zeer positieve beleggingsresultaten compenseren voor een groot deel deze eenmalige lasten. De daling van de rente en de stijging van de aandelenkoersen lieten de waarde van de beleggingen flink stijgen. Dit heeft echter niet kunnen voorkomen dat het jaar uiteindelijk met een verlies van € 25 miljoen is afgesloten.

Ondank het verlies is de solvabiliteit in 2023 licht gestegen door een lager risicoprofiel vanwege de daling van de medische risico's en de overgang naar een model dat de volledige fiscale compensatie in de solvabiliteitsberekening onderbouwd. Door de hogere solvabiliteit en het verbeterde onderliggende rendement kunnen de investeringen naar de toekomst toe gericht blijven op de verdere groei van Klaverblad.

(* € 1 miljoen)	2023	2022
Bruto premies	241	229
Verdiende premies	194	262
Schaden eigen rekening	202	130
Bedrijfskosten	72	71
Technisch resultaat	-80	61
Toegerekende beleggingsresultaten technisch	23	-44
Resultaat technische rekening	-57	17
Beleggingsresultaat niet-technisch	44	-66

Andere lasten	20	9
Resultaat voor belastingen	-33	-58
Belastingen	8	-15
Resultaat na belasting	-25	-43

Een uitgebreide toelichting op de activiteiten en prestaties is beschreven in hoofdstuk A.

B. Bestuurssysteem (governance)

Als organisatie met een coöperatieve achtergrond staat Klaverblad voor het belang van degenen die bij haar activiteiten betrokken zijn. Klaverblad is ervan overtuigd dat de belangen van die betrokkenen grotendeels parallel lopen. Consumenten, verzekeringsadviseurs en medewerkers van Klaverblad hebben er allemaal belang bij dat ieder krijgt waarop hij recht heeft: niet minder, maar ook niet meer. De Coöperatie draagt zorg voor de governance van de verzekeringsgroep. Het coöperatieve karakter is gewaarborgd door het feit dat de verzekerden lid zijn van Klaverblad en daarmee hun zeggenschap in de organisatie behouden.

Klaverblad Verzekeringen wordt bestuurd door één statutaire directie, die eindverantwoordelijk is voor Klaverblad Verzekeringen. De raad van commissarissen houdt toezicht op het beleid van de directie en op de algemene gang van zaken binnen Klaverblad Verzekeringen en voorziet de directie van advies. De raad bestaat geheel uit onafhankelijke personen. De dagelijkse aansturing vindt plaats vanuit het managementteam, welke naast de twee statutaire directeuren bestaat uit een viertal divisie managers voor de bedrijfsonderdelen Verzekeren, IT & Change, Commercie en HR & Facilities.

Per 1 december 2023 heeft de heer Barth, na een dienstverband van 32 jaar, zijn functie als Algemeen directeur bij Klaverblad neergelegd. De heer Barth was van oordeel dat voor de volgende strategische en tactische fase van Klaverblad ander leiderschap de voorkeur verdient en heeft besloten terug te treden als bestuurder om plaats te maken voor zulk nieuw leiderschap. De heer Bakker is op voorstel van de raad van commissarissen benoemd tot interim bestuurder en interim-voorzitter. De raad heeft mevrouw Mijer-Nienhuis aangewezen als tijdelijk voorzitter van de raad van commissarissen.

Klaverblad vindt het van essentieel belang dat alle materiële risico's tijdig en adequaat worden beheerst en heeft hiertoe een risicomanagement systeem geïmplementeerd gebaseerd op de wereldwijde standaard COSO ERM. We willen handelen zoals wettelijk vereist en willen bovendien voortdurend leren en verbeteren. Daarbij helpen risico-assessments ons: we zien wat we (nog) beter kunnen doen en leren als organisatie. Alleen zo kunnen we onze ongewoon goede dienstverlening blijven bieden aan onze klanten en verzekeringsadviseurs. In 2023 heeft Klaverblad besloten het Control Framework door te ontwikkelen met als doel het integraal risicomanagement verder vorm te geven, uit te bouwen en te groeien in risicovolwassenheid binnen de organisatie. Deze aanpak beoogt het verbeteren van zowel de kwaliteit van beheersmaatregelen en processen als de aantoonbaarheid daarvan. In 2023 koos Klaverblad voor automatisering van het Control Framework en koos daarvoor een softwareleverancier. Dit wordt in 2024 geïmplementeerd.

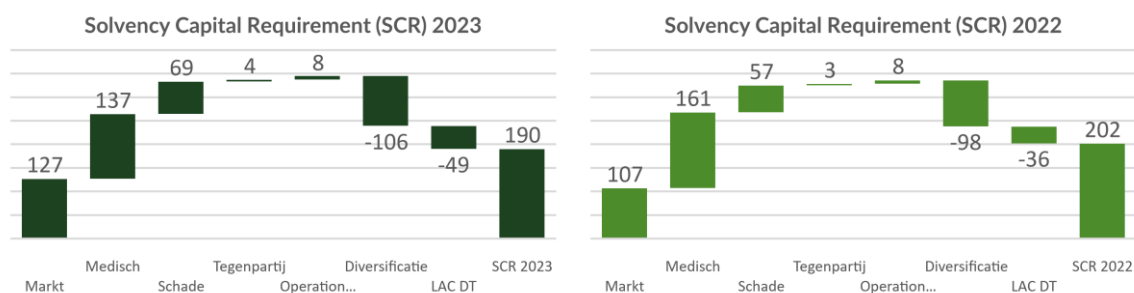
In 2023 is net als in 2022 hard gewerkt aan de verbetering van de beheersing in het IT-domein inclusief beveiligingsaspecten. De belangrijkste mijlpalen van dit programma zijn inmiddels afgerond. In 2024 zullen door een afgeslankt programma, de resterende punten opgepakt worden en zal de programmastructuur worden gebruikt voor de implementatie van DORA (wetgeving). De interne controle-omgeving omvat ook een actuariële functie, een risk managementfunctie, een compliance functie (allen 2^e lijn) en een interne auditfunctie (3^e lijn). In deze functies zijn in 2023 geen personele mutaties geweest.

Een uitgebreide toelichting op het bestuursstelsel is beschreven in hoofdstuk B.

C. Risicoprofiel

Klaverblad Verzekeringen wil een integrale en beheerste bedrijfsvoering waarborgen en beschikt over een risicomanagementsysteem dat de samenhang tussen beleid, governance- en organisatiestructuur borgt binnen een gezonde en goede risicocultuur. Dit systeem is van toepassing op alle entiteiten van Klaverblad.

Klaverblad wordt blootgesteld aan verschillende risicotypen, waarvan op basis van het Solvency II risico framework (standaardmodel) de belangrijkste zijn: het marktrisico en verzekeringstechnische risico's in de medische portefeuille en de schadeportefeuille.

In 2023 is het marktrisico aanzienlijk gestegen, overwegend vanwege de gestegen aandelenkoersen, waardoor bij Klaverblad de subrisico's voor aandelen en valuta zijn toegenomen. In 2022 was een omgekeerde beweging zichtbaar. De eenmalige aanpassing van de AOV-kansen in combinatie met de toepassing van de future management action (FMA) had weliswaar een sterk negatief effect op het vermogen, echter wordt dit effect gedempt door een lager kapitaalbeslag voor de medische risico's. De daling van de medische risico's zorgt verhoudingsgewijs tot een lager risicoprofiel en een betere spreiding van de risico's, zodat Klaverblad meer diversificatievoordelen geniet.

Als gevolg van de groei van de portefeuille, de toename van de schadevoorzieningen en toename van het catastroferisico is het vereiste kapitaal schade toegenomen.

Tenslotte is Klaverblad in 2023 overgestapt naar een zogenaamd 'full' LAC-DT model voor de onderbouwing van het belastingpercentage welke in de Solvency II berekening mag worden gehanteerd. Hierdoor is het volledige belastingpercentage van 25,8% te onderbouwen in tegenstelling tot in 2022 waar nog gebruik werd gemaakt van het zogenaamde 'light' model.

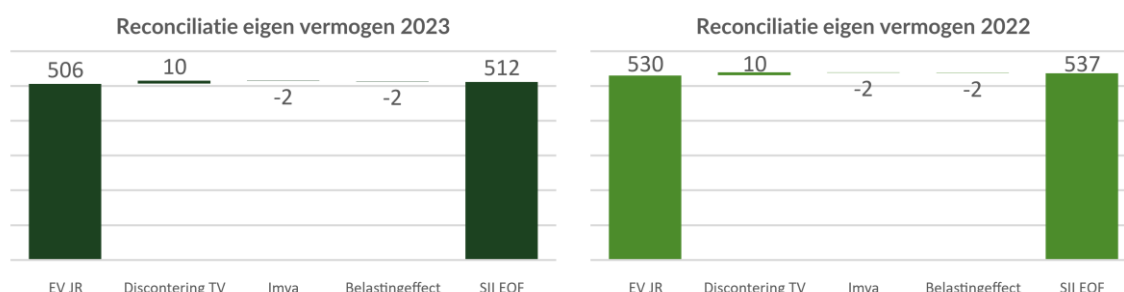
In overeenstemming met de Solvency II richtlijnen wordt ieder jaar de zogenoemde Eigen Risico

Beoordeling (ofwel ORSA) uitgevoerd. De ORSA bevat de belangrijkste risico's waaraan Klaverblad bloot staat. Voor deze risico's en mogelijke scenario's wordt al dan niet rekening houdend met managementacties de solvabiliteitspositie bepaald. Uit de in 2023 uitgevoerde ORSA blijkt dat Klaverblad Verzekeringen goed gekapitaliseerd en weerbaar is om verschillende vormen van stresssituaties op te vangen.

Een uitgebreide toelichting op het risicoprofiel is beschreven in hoofdstuk C.

D. Waardering voor solvabiliteitsdoeleinden

De waarderingsgrondslag in de Solvency II balans wijkt nauwelijks af van de waarderingsgrondslag die Klaverblad hanteert voor haar statutaire verslaglegging. Beiden zijn gebaseerd op economische waarde. Er zijn twee verschillen die zorgen dat het eigen vermogen volgens de statutaire jaarrekening afwijkt van het beschikbare eigen vermogen (excess assets over liabilities) in de Solvency II balans. Het eerste verschil wordt veroorzaakt doordat in de statutaire jaarrekening de discontering van kortlopende schadevoorzieningen niet toegestaan is, terwijl discontering voor Solvency II berekeningen verplicht is. Het tweede verschil betreft de waardering van immateriële activa. De investeringen in software worden als immaterieel vast actief door de Coöperatie geactiveerd in de jaarrekening. In de Solvency II balans is dit niet toegestaan en wordt deze op nihil gesteld. Het belastingeffect op beide verschillen wordt in onderstaande grafiek separaat weergegeven.

Vanwege het negatieve nettoresultaat is het eigen vermogen in 2023 gedaald.

Een uitgebreide toelichting op de waardering van de Solvency II balans en de reconciliatie met de statutaire jaarrekening is beschreven in hoofdstuk D.

E. Kapitaal

	Schade 2023	Schade 2022	Groep 2023	Groep 2022
Beschikbaar eigen vermogen	225.262	266.560	512.185	536.814
Solvency vereiste kapitaal (SCR)	141.593	166.381	189.944	202.156
SCR-ratio	159%	160%	270%	266%

Het gehele beschikbare eigen vermogen kwalificeert als Tier 1 kernvermogen zonder restricties. Zowel bij Klaverblad Schade als bij de Groep is er geen sprake van aanvullende vermogenscomponenten of achtergestelde verplichtingen. Er zijn in 2023 geen dividenduitkeringen door Klaverblad Schade geweest en het is de verwachting dat deze ook in de nabije toekomst niet zullen plaatsvinden. In het kapitaalbeleid is een interne grens van 140% SCR-ratio voor Klaverblad Schade vastgesteld. Het overschot aan kapitaal bij Klaverblad Schade wordt gebruikt voor het realiseren van duurzame groei in lijn met het bedrijfsplan.

Een uitgebreide toelichting op het kapitaalbeleid- en positie is beschreven in hoofdstuk E.

A. Activiteiten en prestaties

A.1 Activiteiten

A.1.1 Algemene bedrijfsinformatie

De oudste voorganger van Klaverblad Verzekeringen is opgericht in 1850. Het was een onderlinge waarborgmaatschappij met als doelstelling het verzekeren van de inventarissen en inboedels van pachters van agrarische bedrijven tegen het gevaar van brand. Deze maatschappij is later samenwerkingsverbanden aangegaan met andere, vergelijkbare verzekeringsmaatschappijen. Samen zijn zij eerst gegroeid binnen de agrarische sector en later ook daarbuiten. Naast inventarissen en inboedels werden ook gebouwen verzekerd. Bovendien werden gebouwen en de inhoud daarvan niet alleen verzekerd tegen brand maar ook tegen andere gevaren zoals storm en inbraak. Nog later kwamen er aansprakelijkheidsverzekeringen, motorrijtuigenverzekeringen, reisverzekeringen, rechtsbijstandsverzekeringen en medische verzekeringen bij.

De naam Klaverblad bestaat officieel sinds 1 januari 1979, als onderdeel van de namen Coöperatie Klaverblad Verzekeringen U.A. (voorheen Klaverblad Onderlinge Verzekeringsmaatschappij U.A.) en Klaverblad Schadeverzekeringsmaatschappij N.V.

Klaverblad focust zich op schade- en inkomensverzekeringen en op de kwaliteit van deze producten en de bijbehorende dienstverlening aan particulieren en MKB. De producten zijn degelijk, hebben over het algemeen aantrekkelijke premies en zijn niet onnodig ingewikkeld. Vanaf 1 januari 2016 zijn de vergunningen, die zijn verleend voor Nederland, België en Duitsland, allemaal omgezet naar een Solvency II vergunning. Veruit het grootste gedeelte van de omzet wordt behaald in Nederland.

In het schadebedrijf worden risico's verzekerd in de groepen:

- Arbeidsongeschiktheids- en overige ziekte- en ongevallenverzekeringen;
- Motorrijtuigen casco;
- Motorrijtuigen aansprakelijkheid;
- Vervoerde zaken;
- Brand en natuurevenementen;
- Andere schade aan zaken;
- Algemene aansprakelijkheid;
- Rechtsbijstand;
- Diverse geldelijke verliezen.

Coöperatie Klaverblad Verzekeringen U.A. is statutair gevestigd in Zoetermeer. Het postadres is:

- Afrikaweg 2 2713 AW Zoetermeer
- Postbus 3012 2700 KV Zoetermeer

Juridische structuur

Klaverblad is een verzekeringsgroep met aan het hoofd Coöperatie Klaverblad Verzekeringen U.A. (hierna 'de Coöperatie'). Daaronder vallen een verzekeringsmaatschappij Klaverblad Schadeverzekeringsmaatschappij N.V. en twee besloten vennootschappen Klaverblad Assurantiën B.V. en Klaverblad Exploitatie Bedrijf B.V. De juridische structuur ziet er schematisch als volgt uit:

Coöperatie Klaverblad Verzekeringen U.A.

Klaverblad is een Coöperatie. De leden zijn natuurlijke en rechtspersonen die een verzekering hebben bij Klaverblad Verzekeringen.

Op de Coöperatie is het verplichte structuurregime van toepassing. Op grond daarvan heeft zij een directie en een raad van commissarissen. De algemene vergadering van leden (ledenvergadering) benoemt directeuren en commissarissen op basis van een voordracht van de raad van commissarissen. Ook stelt zij de jaarrekening vast. De ledenvergadering heeft geen wettelijke taak bij het besturen van de Coöperatie of het toezicht hierop. De ledenvergadering vindt in ieder geval één keer per jaar plaats. Als het nodig is dan kunnen extra ledenvergaderingen worden gehouden. De ledenvergadering wordt bijeengeroepen door advertenties in twee landelijke dagbladen.

In de statuten van de Coöperatie zijn onder andere de omvang, samenstelling, taken en bevoegdheden van de directie en van de raad van commissarissen vastgelegd. Ook staan in de statuten regels over de ledenvergadering. Op voorstel van de directie of van de raad van commissarissen kan de ledenvergadering besluiten de statuten te wijzigen. Hiervoor is een tweederdemeerderheid nodig van de stemmen die worden uitgebracht tijdens de ledenvergadering.

Alle medewerkers zijn in dienst van de Coöperatie. Het aantal FTE bedraagt 357 eind 2023 (2022: 372).

Dochterondernemingen

De Coöperatie is enig aandeelhouder van de volgende dochterondernemingen:

- Klaverblad Schadeverzekeringsmaatschappij N.V. is verantwoordelijk voor de uitvoering van het schadeverzekeringsbedrijf.
- Klaverblad Assurantiën B.V. bemiddelt in schadeverzekeringen van Klaverblad Schadeverzekeringsmaatschappij N.V.
- Klaverblad Exploitatie Bedrijf B.V. exploiteert kantoorgebouwen waaronder het kantorencomplex van Klaverblad Verzekeringen.

De directie en de raad van commissarissen van de Coöperatie zijn ook de directie en de raad van commissarissen van de verzekeringsmaatschappij en de besloten vennootschappen. Alle dochterondernemingen zijn gevestigd op hetzelfde vestigingsadres als de Coöperatie.

Stichting

Klaverblad Verzekeringen heeft een band met de Klaverblad Rechtsbijstand Stichting. Deze onafhankelijke stichting is verantwoordelijk voor de uitvoering van de rechtsbijstand voor verzekerden van Klaverblad Schadeverzekeringsmaatschappij N.V. De stichting maakt daarbij gebruik van de faciliteiten die de Coöperatie beschikbaar stelt.

Naam en contactgegevens toezichthouder

Naam: De Nederlandsche Bank
Bezoekadres: Westeinde 1, 1017 ZN Amsterdam
Telefoonnummer: + 31 20 524 9111
Email: info@dnb.nl

Naam en contactgegevens externe accountant

Naam: Ernst & Young Accountants LLP
Bezoekersadres: Cross Towers, Antonio Vivaldistraat 150, 1083 HP Amsterdam
Telefoonnummer: + 31 88 407 1000

A.1.2 Belangrijke gebeurtenissen gedurende rapportageperiode

Resultaat

Over het boekjaar 2023 leed Klaverblad een verlies van € 24,8 miljoen (2022: verlies van € 43,2 miljoen). Eenmalige wijzigingen in de technische voorziening in negatieve zin en de positieve beleggingsresultaten waren de grootste drivers voor dit resultaat. Het resultaat technische rekening, zonder eenmalige lasten, is € 35 miljoen positief. In 2022 is het resultaat technische rekening € 17 miljoen positief echter kwam dit door toepassing van een schattingswijziging in de future management acties die het resultaat € 18 miljoen gunstig beïnvloedde.

De schattingswijziging in de bepaling van de technische voorziening voor arbeidsongeschiktheidsverzekeringen heeft geleid tot een eenmalige last van € 66 miljoen. Verder hebben schadebehandelaars de dossierreserveringen voor letselschades aangepast en door een externe partij laten reviewen naar aanleiding van hoge uitloopverliezen in voorgaande jaren. Dit legde vervolgens de basis om dossierreserveringen te gebruiken voor de bepaling van de actuariële voorzieningen. De versterking en daaropvolgende schattingswijziging zorgt voor een eenmalige last van € 27 miljoen. De herziening van letseldossiers en het gebruik van dossierreserveringen voor de bepaling van de actuariële voorziening zorgt voor de basis van een stabiele en beheersbare schade-uitloopresultaat in de komende jaren.

Tegenover de eerdergenoemde eenmalige lasten staat een positief resultaat op beleggingen. De daling van de rente en de stijging van de aandelenkoersen lieten de waarde van de beleggingen flink stijgen. De bruto premies zijn in 2023 gegroeid met 5% tot een bedrag van € 241 miljoen.

(* € 1 miljoen)	2023	2022
Bruto premies	241	229
Verdiende premies ²	194	262
Schaden eigen rekening	202	130
Bedrijfskosten	72	71
Technisch resultaat	-80	61
Toegerekende beleggingsresultaten technisch	23	-44
Resultaat technische rekening	-57	17
Beleggingsresultaat niet-technisch	44	-66
Andere lasten	20	9
Resultaat voor belastingen	-33	-58
Belastingen	-8	-15
Resultaat na belasting	-25	-43

Een toelichting op de verzekeringstechnische resultaten (A.2) en de resultaten uit de beleggingen (A.3) wordt hierna uiteengezet.

A.2 Prestaties op het gebied van schadeverzekeringsactiviteiten

Resultaat technische rekening naar branche

	Medisch		Brand		Aansprakelijkheid	
	2023	2022	2023	2022	2023	2022
Bruto premies	64.813	59.709	87.630	79.596	18.220	16.622
Schaden en uitkeringen	64.307	15.296	48.272	48.225	15.731	11.630
Resultaat technische rek.	-36.606	38.303	4.825	-5.674	-3.636	-3.518

	Rechtsbijstand		Motorrijtuigen WA		Motorrijtuigen overig	
	2023	2022	2023	2022	2023	2022
Bruto premies	16.459	15.203	32.763	35.741	18.811	20.006
Schaden en uitkeringen	11.448	10.425	50.482	33.050	10.826	10.930
Resultaat technische rek.	775	-974	-24.070	-14.700	1.375	2.930

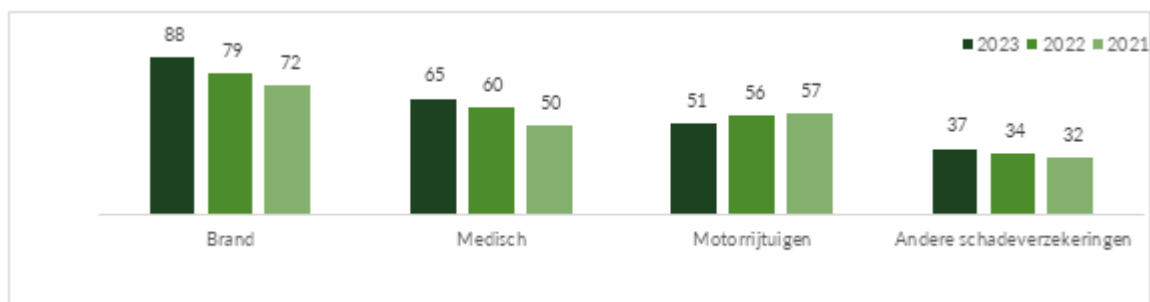
	Overige varia		Totaal Schadebedrijf	
	2023	2022	2023	2022
Bruto premies	2.546	2.266	241.242	229.143

² De verdiende premie is hoger dan de geboekte premie. De verdiende premie bevat de toekomstige resultaten van de nieuwe productie arbeidsongeschiktheidsverzekeringen vanwege de toepassing van contractgrens tot eindleeftijd.

Schaden en uitkeringen	1.079	863	202.145	130.419
Resultaat technische rek.	474	372	-56.863	16.739

Het resultaat technische rekening is in 2023 uitgekomen op € 57 miljoen verlies. In 2022 was sprake van een positief resultaat van € 17 miljoen. Zoals eerder genoemd komt dit forse verlies door de twee bijstellingen met een totale impact van € 92 miljoen. Zonder dit effect zou het resultaat technische rekening hoger zijn dan vorig jaar. In 2022 was het technisch resultaat laag vanwege een drietal grote stormen.

Premieontwikkeling (bruto premies)

De bruto premies zijn met 5% gegroeid van € 229 miljoen naar € 241 miljoen. Dat komt vooral van de branche Brand, het product Arbeidsongeschiktheidsverzekeringen en uit de doelgroep particulier en (agrarische) ondernemers, waar wij ons op focussen. Bij de motorrijtuigenportefeuille is sprake van krimp. Het tarief is aangepast en er is indexatie doorgevoerd voor de stijgende kosten. Dit zorgt voor roeyment.

In 2024 en komende jaren zetten we in op sterke groei voor de gehele verzekeringsportefeuille met verbeterde tarieven en producten. En het aanboren van verschillende distributiekanaalen.

Schadelastontwikkeling

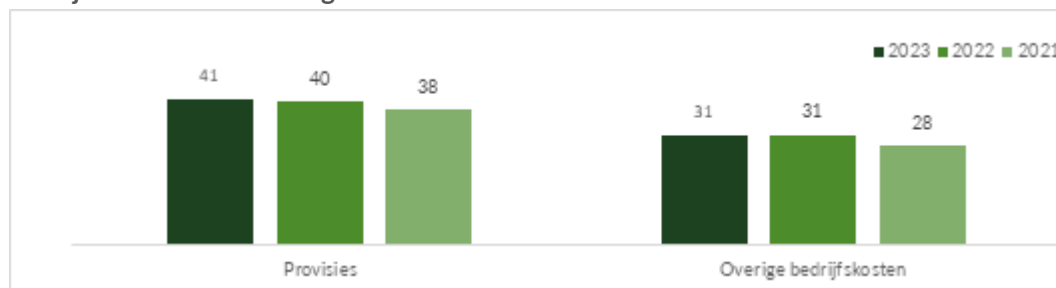
De schadelast is net als vorig jaar beïnvloed door de renteontwikkeling en door eenmalige wijzigingen in schadevoorziening. Dat laat een grote toename zien van de schadelast ten opzichte van 2022.

De gedaalde rente zorgt bij arbeidsongeschiktheidsverzekeringen voor een hogere schadelast, terwijl dit in 2022 andersom was. Het renterisico voor arbeidsongeschiktheidsverzekeringen is afgedekt met obligaties. Hier staan dus positieve toegerekende beleggingsopbrengsten tegenover. Verder zorgt de schattingswijziging voor de in- en revalideringskansen voor een toename van de schadelast.

De analyse van de uitloopresultaten bij letselschades leidde tot het treffen van herzieningen van de schadereserveringen door schadebehandelaars voor letselschades. Bij motorrijtuigen WA en aansprakelijkheid leidt dit tot een fors eenmalig hogere schadelast. De maatregelen die afgelopen

jaar en eerdere jaren in de portefeuille zijn doorgevoerd, moeten in de toekomst zorgen voor een verbetering van de resultaten bij motor.

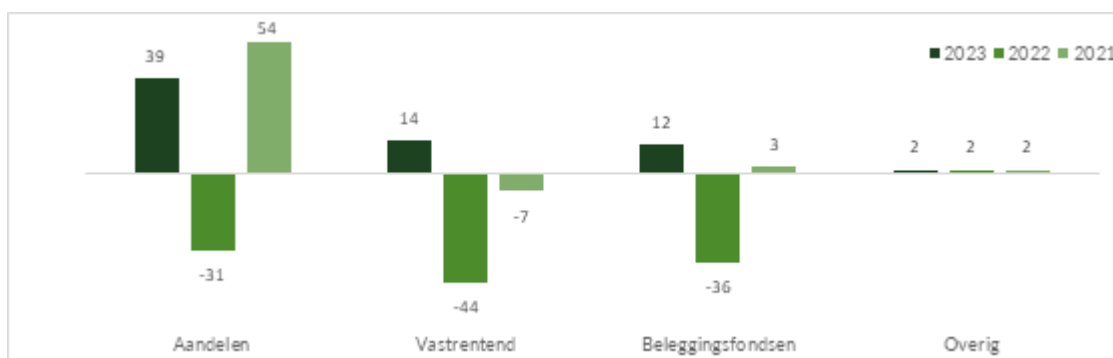
Bedrijfskostenontwikkeling

De toename van de provisielast is in lijn met de groei van de premieontwikkeling (+4%). De overige bedrijfskosten zijn, in vergelijking tot een jaar eerder, gelijk gebleven. We willen de omvang van de bedrijfskosten structureel verlagen en de bedrijfskostenratio verder verbeteren naar een marktconform niveau. De migratie naar een bewezen toekomstbestendig verzekeringstechnische administratie helpt dit te realiseren. De migratie wordt de komende jaren gerealiseerd.

A.3 Prestaties op het gebied van beleggingsactiviteiten

Het financieel jaar 2023 staat in schril contrast met het onrustige jaar 2022. Zowel de stijging van de aandelenkoersen en de daling van de marktrente hebben de waarde van de beleggingen in 2023 doen stijgen. Het beleggingsresultaat is daardoor € 67 miljoen positief. In 2022 was juist sprake van een slecht beleggingsjaar met een negatief beleggingsresultaat van € 109 miljoen. Begin 2022 veroorzaakte de inval van Rusland in Oekraïne en de daaropvolgende stijging van de grondstofprijzen nog voor veel onrust en verdere toename van de al stijgende inflatie. Sinds 2022 proberen de centrale banken om deze stijgende inflatie tegen te gaan door de rente stapsgewijs te verhogen. In november 2023 werd duidelijk dat de inflatie sneller afkoelde dan verwacht in zowel de Verenigde Staten als de Eurozone. Dat maakte de weg vrij voor de centrale banken om te laten doorschemeren dat de rente zijn hoogtepunt heeft bereikt en dat in 2024 de beleidsrente weer stapsgewijs wordt verlaagd. Hierdoor vielen de lange rentes snel terug en stegen de aandelen in de laatste twee maanden fors. Het jaar 2023 was daardoor in tegenstelling tot 2022 voor alle beleggingscategorieën een goed beleggingsjaar.

Rentewijzigingen hebben impact op de waarde van de vastrentende beleggingen. Een deel van de vastrentende beleggingsportefeuille staat tegenover de langlopende verzekeringsverplichtingen die vanwege de gedaalde rente een stijging laten zien.

Doordat Klaverblad aandelen in haar beleggingsportefeuille aanhoudt (Klaverblad Schade 25% en de Coöperatie 45%), is het beleggingsresultaat gevoelig voor bewegingen in de aandelenkoersen. In 2023 en 2021 heeft dit positief uitgedrukt, respectievelijk door het herstelde vertrouwen in de economie na de Russische inval op Oekraïne in 2022 en in 2021 door het onverwacht sterke herstel na de coronapandemie.

De beleggingsopbrengsten van de technische en niet-technische rekening **2023** zijn als volgt:

	Dividend en huur	Interest	Gerealiseerd resultaat	Ongerealiseerd resultaat	Totaal
Staatsobligaties		2.190	1.045	9.917	13.152
Hypotheek en andere leningen		99		518	617
Aandelen	7.868		-12	31.545	39.401
Beleggingsfondsen	2.025			10.704	12.729
Liquide middelen		242			242
Vastgoed	1.670			-1.493	177
Beleggingsopbrengst (QRT.09)	11.563	2.531	1.033	51.191	66.318
Kosten van beheer					-817
Beleggingsresultaat Exploitatie					1.348
Beleggingsresultaat (jaarrekening)					66.849

De beleggingsopbrengsten van de technische en niet-technische rekening **2022** waren als volgt:

	Dividen d en huur	Interest	Gerealiseerd resultaat	Ongerealiseerd resultaat	Totaal
Staatsobligaties		1.851	-1.016	-38.243	-37.408
Hypotheek en andere leningen		114		-6.294	-6.180
Aandelen	7.358		-7.252	-31.471	-31.365
Beleggingsfondsen	1.607			-37.453	-35.846
Liquide middelen		-12			-12
Vastgoed	1.300		20	607	1.927

Beleggingsopbrengst (QRT.09)	10.265	1.953	-8.248	-112.854	-108.884
Kosten van beheer					-807
Beleggingsresultaat Exploitatie					825
Beleggingsresultaat (jaarrekening)					-108.866

Er worden geen beleggingsresultaten direct in het eigen vermogen van Klaverblad verwerkt. Tevens vinden er geen beleggingen in securitisaties plaats.

In onderstaande tabel zijn de beleggingsresultaten onderverdeeld naar maatschappij en naar de technische en niet-technische rekening. Bij Schade worden de resultaten van obligaties toegerekend aan de technische rekening tot aan de omvang van de technische voorzieningen.

	2023	2022
Beleggingsopbrengsten technische rekening Schade	23.270	-43.501
Beleggingsopbrengsten niet-technische rekening Schade	15.905	-34.930
Beleggingsopbrengsten Klaverblad Schade	39.175	-78.431
Beleggingsopbrengsten en kosten beheer overige entiteiten	27.674	-30.435
Beleggingsopbrengsten Klaverblad Verzekeringen	66.849	-108.866

Het beleggingsresultaat technische rekening schadeverzekering is positief als gevolg van de gedaalde rente op de staatsobligaties die tegenover de AOV-verplichtingen staan. Daar staat tegenover een hogere technische voorziening.

A.4 Prestaties uit overige activiteiten

Naast de hiervoor genoemde resultaten zijn er geen (materiële) resultaten uit overige activiteiten bij Klaverblad Verzekeringen.

B. Bestuurssysteem

B.1 Algemene informatie over het bestuursysteem

'Governance' is de manier waarop een organisatie bestuurd en beheerst wordt en het toezicht daarop. Klaverblad hecht veel waarde aan een goede governance. Wij hebben de bedrijfsvoering is zo ingericht dat een goede werking van de governance gewaarborgd is. In onze bedrijfsvoering wegen wij de belangen van alle stakeholders, waaronder de belangen van de klanten, evenwichtig af. In dit hoofdstuk geven we een toelichting op de inrichting van onze governance en de wijzigingen die daarin het afgelopen jaar hebben plaatsgevonden. De directie is verantwoordelijk voor deze inrichting.

B.1.1 Organisatiestructuur

In organisatorisch opzicht vormt Klaverblad Verzekeringen (de groep) één geheel. De Coöperatie zorgt voor de governance van de gehele groep. Alle medewerkers van de groep zijn in dienst van de Coöperatie en leggen uiteindelijk verantwoording verschuldigd af aan de directie. Voor zover werknemers zich, bij het vervullen van hun taak, onafhankelijk van deze directie op moeten kunnen stellen, is dat gewaarborgd door middel van beleid (charters) en reglementen.

Sinds 2020 is een managementteam gevormd waarvan naast de twee statutaire directeuren, vier divisiemanagers deel uitmaken. Deze divisiemanagers geven leiding aan de divisies Verzekeren, Commercie, IT & Change en HR & Facilities. Het managementteam overlegt op wekelijkse basis, waarbij wordt gestreefd naar consensus. Als dit niet bereikt wordt, dan beslist de directie. Onder het managementteam fungeert een aantal managers en/of teamleiders. Een manager geeft leiding aan een afdeling en zorgt voor de realisatie van beleid voor zover dat aan deze afdeling is opgedragen. Hij levert een bijdrage aan ontwikkelingen binnen het bedrijf en adviseert het managementteam en collega's over het eigen werkgebied. Een aantal managers stuurt één of meerdere teamleiders aan. De teamleiders zijn elk verantwoordelijk voor een team met een eigen afgebakend takenpakket.

Klaverblad Verzekeringen kent een overleg op elk hiërarchisch niveau en voor elk onderdeel van de organisatie (afdelingen en teams). Daarnaast zijn er overleggen buiten de organisatiestructuur. Dit zijn overleggen van stuurgroepen, werkgroepen en commissies. De deelnemers hieraan zijn samen verantwoordelijk voor een bepaalde taak. Vrijwel altijd gaat het om een taak die niet binnen één afdeling of team te plaatsen valt. Via deze overleggen hebben de directie, de raad van commissarissen, leidinggevend en sleutelfunctiehouders passende interactie met elkaar. Een tweetal commissies welke een belangrijke rol spelen in het kader van de governance en de risicobeheersing worden hieronder nader toegelicht.

PARP-commissie

Klaverblad Verzekeringen sluit verzekeringsovereenkomsten met particulieren, het midden- en kleinbedrijf, agrariërs en ZZP'ers. Wij willen 'eerlijke verzekeringen' aanbieden, dat wil zeggen verzekeringen die klanten werkelijk nodig hebben. Wij hebben daarom bij het ontwikkelen en

onderhouden van producten zorg voor het klantbelang. Producten moeten kostenefficiënt, nuttig, veilig en begrijpelijk zijn en blijven. Om deze zorg te waarborgen hanteren wij een product goedkeurings- en productevaluatieproces. De uitgangspunten voor deze processen zijn vastgelegd in het beleid productontwikkeling en -beheer en het mandaat van de PARP-commissie (commissie productgoedkeuring en -evaluatie). Binnen dit mandaat is de PARP-commissie besluitvormend voor de statutaire directie van Klaverblad Verzekeringen. De commissie draagt er onder andere zorg voor dat al onze producten, zowel nieuwe als bestaande, blijven voldoen aan de volgende criteria: kostenefficiënt, nuttig, veilig en begrijpelijk. Ook zorgen zij ervoor dat premies toereikend zijn voor risico's en kosten.

Balansmanagementcommissie

De beleggingen van Klaverblad staan in dienst van het verzekeringsbedrijf. De beleggingen zijn er primair op gericht dat wij op elk moment kunnen voldoen aan onze verplichtingen, zowel op lange als op kortere termijn. Dit stelt zowel eisen aan het beheersen van risico's die negatieve invloed kunnen hebben op het behoud van vermogen, als aan het minimale rendement dat op lange termijn behaald dient te worden om als verzekeraar levensvatbaar te blijven. Ook wet- en regelgeving en processen en organisatie zijn vanzelfsprekend van belang. De kaders zijn vastgelegd in het ALM- en beleggingsbeleid Klaverblad Verzekeringen. Daarnaast is een balansmanagementcommissie (BMC) aangesteld die de (marktwaarde)balans stuurt binnen kaders die door de directie zijn vastgesteld in het ALM- en beleggingsbeleid en het mandaat van het BMC.

Naast deze twee risicocommissies heeft de directie een tweetal andere overkoepelende overleggen gemandateerd, zijnde het Financieel Actuarieel overleg en het Data Governance en Managementoverleg.

Financieel Actuarieel Overleg

Het doel van dit overlegorgaan is het uitwerken en vaststellen van financieel, actuarieel en fiscaal beleid en ook het toepassen hiervan in de processen, modellen, administratie en financiële rapportages.

Data Governance en Managementoverleg (DGM)

Het doel van het DGM-overleg is het bespreken van strategische en tactische onderwerpen met betrekking tot data governance en datamanagement. Het gaat daarbij om datavisie en -strategie, data-architectuur, datakwaliteit en datamanagement.

B.1.2 Rol en verantwoordelijkheden van bestuurlijke- en toezichhoudende functies

Bestuurlijke structuur

Klaverblad wordt bestuurd door één statutaire directie die eindverantwoordelijk is voor Klaverblad. De directie bestaat uit twee personen:

- drs. A.F.J. Bakker (algemeen directeur ad interim)
- J.H.M. van Irsen MSc MBA (directeur financiën en risicomangement)

Per 1 december 2023 heeft de heer Barth, na een dienstverband van 32 jaar, zijn functie als Algemeen directeur bij Klaverblad neergelegd. De heer Barth was van oordeel dat voor de volgende strategische en tactische fase van Klaverblad ander leiderschap de voorkeur verdient en heeft besloten terug te treden als bestuurder om plaats te maken voor zulk nieuw leiderschap. voor Klaverblad het beste zou zijn en is daarom teruggetreden als bestuurder.

De heer Bakker is op voorstel van de raad van commissarissen benoemd tot interim bestuurder en interim-voorzitter van Klaverblad. Per die datum is de heer Bakker per die datum teruggetreden als voorzitter van de raad van commissarissen.

De besluitvorming binnen de directie is collegiaal en de directie is als geheel verantwoordelijk voor het gevoerde beleid. De voorzitter van de directie is verantwoordelijk voor het doelmatig functioneren van de directie. De taken en verantwoordelijkheden van de directie zijn ondergebracht in portefeuilles. De portefeuilles staan omschreven in het Directiereglement dat is gepubliceerd op de website van Klaverblad. Besluiten van de directie zijn gedocumenteerd en uit de documentatie blijkt welke overwegingen aan de besluiten ten grondslag hebben gelegen.

De directie bepaalt het dagelijks beleid van Klaverblad. Directieleden worden voor onbepaalde tijd benoemd door de ledenvergadering uit een bindende voordracht door de raad van commissarissen. De betrouwbaarheid van directieleden is getoetst door Klaverblad zelf en door De Nederlandsche Bank. Directieleden beschikken over de kennis en vaardigheden en het professionele gedrag die volgens regelgeving en maatschappelijke opvattingen noodzakelijk zijn om als bestuurder van een verzekeringsmaatschappij te kunnen functioneren. De directie streeft naar een evenwichtige verdeling tussen mannen en vrouwen. De evenwichtige verdeling wordt meegewogen in het profiel voor een nieuw te benoemen directielid op het moment dat dit aan de orde is.

Om de juiste samenstelling van de directie en de geschiktheid van de directeuren te waarborgen maken de raad van commissarissen en de directie bij een vacature gebruik van een vastgelegde procedure, een geschiktheidsmatrix en een profielschets.

De raad van commissarissen

De raad van commissarissen houdt toezicht op het beleid van de directie en op de algemene gang van zaken binnen Klaverblad Verzekeringen en voorziet de directie van advies. De raad bestaat geheel uit onafhankelijke personen.

De raad van commissarissen is eind 2023 als volgt samengesteld:

- Mw. drs. A.P. Mijer-Nienhuis AAG RBA (voorzitter)
- Mw. drs. J.M. Niessen
- H.J. Dijkers

Gelijktijdig met de benoeming van de heer Bakker tot interim bestuurder is hij teruggetreden als voorzitter van de raad van commissarissen. De raad heeft mevrouw Mijer-Nienhuis aangewezen als voorzitter van de raad van commissarissen.

De taken en verantwoordelijkheden van de raad zijn vastgelegd in het Reglement raad van commissarissen. Dit reglement is te vinden op de website van Klaverblad Verzekeringen.

De raad onderschrijft het belang van diversiteit in de directie en de raad van commissarissen, waaronder een - zo mogelijk - evenwichtige verdeling tussen mannen en vrouwen binnen deze organen. De raad bestaat in de huidige samenstelling uit twee heren en twee dames en heeft bij het zoeken naar een nieuwe commissaris rekening gehouden met de diverse samenstelling van de raad van commissarissen. Ook voor de directie streeft de raad naar diversiteit.

Gedurende het verslagjaar waren er vier reguliere vergaderingen van de raad van commissarissen waarbij telkens een deel van de vergadering buiten aanwezigheid van de directie plaatsvond. In dit deel werd door de raad onder andere gesproken over de gang van zaken, de organisatie van Klaverblad, het eigen functioneren en het functioneren van de directie.

Tijdens de reguliere vergaderingen is veelvuldig en constructief gesproken over strategische hoofdlijnen. Onder andere over de toekomstbestendigheid van Klaverblad, de daarvoor noodzakelijke aanpassingen in de bedrijfsvoering, zoals de noodzaak voor kostenbeheersing, de achterstand in de groei-doelstellingen, het versterken van interne beheersing, de veranderingen in de bedrijfscultuur en de noodzakelijke veranderingen in het IT-landschap. Daarnaast kwamen ook gebruikelijke onderwerpen aan de orde. Onder andere marktontwikkelingen, de brancheresultaten en bedrijfslasten, ontwikkelingen op het gebied van HR, de ORSA, het bedrijfsplan en het strategisch beleggingsbeleid. Verder sprak de raad, zowel in als buiten aanwezigheid van de directie, met de externe accountant over zijn rapportage en met de sleutelfunctiehouders.

Naast de reguliere vergaderingen en de jaarvergadering vonden er ook twee strategiesessies plaats. Hierin wisselde de raad van commissarissen en directie van gedachten gewisseld over de strategische ontwikkelingen en de activiteiten, die in het kader daarvan, door de verschillende bedrijfsonderdelen worden uitgevoerd. Ook is tijdens de strategiesessie gesproken over de stand van zaken van IT, de interne beheersing en de doelstellingen/begroting voor 2024.

In 2023 evalueerde de raad zijn eigen functioneren onder begeleiding van een externe partij. In de sessie keek de raad kritisch naar het eigen functioneren en kwamen een aantal verbeterpunten naar voren, welke zijn doorgevoerd.

Auditcommissie

De auditcommissie bereidt eventuele besluitvorming van de raad voor en adviseert de raad van commissarissen over de financiële verslaggeving door Klaverblad, risicomanagement, compliance, actuariael, audit en informatiebeveiliging.

De auditcommissie bestond in 2023 uit de voltallige raad van commissarissen. Nadat mevrouw Mijer-Nienhuis voorzitter van de raad van commissarissen werd, nam de heer Dikkers het voorzitterschap van de auditcommissie over. In 2023 vonden vier vergaderingen van de auditcommissie plaats. Bij alle vergaderingen waren ook de Algemeen directeur en de directeur Financiën en risicomanagement, de sleutelfunctiehouders (actuariael/risk, compliance en interne

audit), de CISO en de externe accountant aanwezig.

Naast de vergaderingen heeft de voorzitter van de auditcommissie op regelmatige basis contact met de directeur Financiën en risicomanagement en de manager Interne audit.

Remuneratie- en benoemingscommissie

De remuneratie- en benoemingscommissie bereidt eventuele besluitvorming van de raad voor en adviseert de raad over het beloningsbeleid, selectie en benoeming van directeuren en commissarissen en evalueert het functioneren van de directie en de raad.

In 2023 vergaderde de remuneratie- en benoemingscommissie twee keer. Tijdens de vergaderingen is gesproken over het beloningsbeleid, de zelfevaluatie van de raad van commissarissen, het functioneren van de directie, de opvolging van de vacature van de Algemeen directeur, de invulling van de vacature binnen de raad en het PE-programma. Ook heeft de commissie gesprekken gevoerd met de directieleden in het kader van het jaarlijkse evaluatieproces.

Door het terugtreden van de heer Bakker als voorzitter van de raad van commissarissen is zijn lidmaatschap van de remuneratie- en benoemingscommissie beëindigd. De raad besloot om mevrouw Mijer-Nienhuis deel te laten uitmaken van de remuneratie- en benoemingscommissie.

Sleutelfuncties

Eind 2023 waren de volgende personen de sleutelfunctionarissen binnen Klaverblad:

- Risicomanagement & Actuarieel mw. ing. R. Wortman MSc
- Compliance mw. mr. I. van der Sijpt CCP
- Interne Audit mw. B. Lanza RE CFE

Het sleutelfunctiehouderschap van de risicomanagementfunctie en de actuariële functie wordt sinds 2020 gecombineerd. Dit is met instemming van de raad van commissarissen en DNB gebeurd. De sleutelfunctionaris Compliance is tevens de functionaris Gegevensbescherming.

De onafhankelijkheid van de sleutelfunctiehouders is gewaarborgd doordat de sleutelfunctiehouders:

- Niet hiërarchisch ondergeschikt aan elkaar zijn of aan andere sleutelfunctiehouders;
- Op ieder moment direct en zonder tussenkomst van derden kunnen rapporteren aan de directie en aan de auditcommissie/raad van commissarissen.

Hun taken, verantwoordelijkheden, bevoegdheden en middelen staan beschreven in een charter dat voor elke sleutelfunctie is opgesteld. Voor benoemingen en ook wijzigingen in de charters, is instemming van de raad van commissarissen vereist.

Alle sleutelfuncties rapporteren op kwartaalbasis aan de directie en de raad van commissarissen. De actuariële functie rapporteert jaarlijks over de technische voorzieningen en de SCR-berekeningen, en voert ook een toets uit op de berekeningen van de ORSA. De interne auditfunctie rapporteert ook over de door haar uitgevoerde audits. De sleutelfunctionarissen hebben een escalatielijn naar de raad van commissarissen.

Als een discussie ontstaat tussen sleutelfunctiehouders onderling of tussen een sleutelfunctiehouder en een proces- of risico-eigenaar, dan heeft de sleutelfunctiehouder de mogelijkheid om te escaleren via de zogenaamde escalatieladder (directie, raad van commissarissen, externe toezichthouder).

Als een sleutelfunctiehouder een ernstig en blijvend verschil van mening heeft met een directielid (of directieleden), dan heeft de sleutelfunctiehouder toegang tot de (voorzitter van de) raad van commissarissen.

Als naar aanleiding van een signaal over tekortkomingen waarbij vanuit wetgeving en/of professionele standaarden verplichte melding aan een externe (toezichthoudende) organisatie moet worden gedaan, maar deze melding niet via de normale reguliere interne meld- en escalatieprocessen verloopt of is verlopen, dan heeft de sleutelfunctiehouder het recht en de plicht om deze ernstige tekortkoming zelf bij de relevante (toezichthoudende) externe organisatie te melden.

B.1.3 Beloningsbeleid

Klaverblad Verzekeringen hanteert een gematigd beloningsbeleid en kent geen variabele beloning. Wij zijn van mening dat het uitgesloten is dat de directieleden en medewerkers door ons beloningsbeleid worden aangezet tot het nemen van risico's van materiële betekenis. Op de website van Klaverblad Verzekeringen staat een samenvatting van het beloningsbeleid.

Directeuren ontvangen een vast maandsalaris dat wordt aangepast conform de cao voor de verzekeringsbedrijfstaking. Directeuren nemen deel aan de pensioenregeling die gelijk is aan die van de Klaverblad medewerkers en welke is gebaseerd op de basispensioenregeling van de cao voor de bedrijfstaking voor het personeel.

Commissarissen ontvangen een vast bedrag voor hun werkzaamheden en daarnaast een beperkte vergoeding voor onkosten. De bedragen zijn niet geïndexeerd. Hun beloning is op geen enkele manier afhankelijk van de groei of de resultaten van Klaverblad Verzekeringen.

Periodiek laten wij extern onderzoek doen naar de hoogte van de beloningen van directeuren en commissarissen in relatie tot die bij vergelijkbare bedrijven.

Buiten de beloningssfeer zijn geen transacties verricht met personen die invloed van betekenis op de onderneming uitoefenen, noch met leden van bestuurlijke, beleidsbepalende en toezichthoudende instanties.

Voor de bezoldiging van de statutaire directie en de commissarissen en eventuele materiële wijzigingen ten opzichte van de vorige rapportageperiode wordt verwezen naar het jaarverslag.

B.1.4 Materiële transacties met aandeelhouders

Op basis van de dienstverleningsovereenkomst worden kosten, waaronder de personele kosten, kosten van automatisering, marketing-, facilitaire- en overige kosten door de Coöperatie doorbelast aan de dochtermaatschappijen. Bij de kostenverdeling wordt gebruik gemaakt van een kostenallocatiemodel. Dit model wordt ook gebruikt voor de toerekening van de kosten aan de verschillende verzekeringsproducten. In 2023 zijn er geen belangrijke wijzigingen in de methodiek van kostentoerekening aangebracht. De verdeelsleutels worden jaarlijks herijkt.

B.2 Deskundigheids- en betrouwbaarheidsvereisten

Klaverblad hecht een groot belang aan de juiste vakbekwaamheid, kennis en deskundigheid van personen die de organisatie besturen en van medewerkers die de sleutelfuncties vervullen en van diverse andere medewerkers (bijvoorbeeld Wft). De eisen aan vakbekwaamheid, kennis en deskundigheid zijn vastgelegd in de interne richtlijn deskundigheid.

Bij werving van bestuurders of sleutelfunctionarissen worden profielschetsen gebruikt. De profielschetsen worden jaarlijks geëvalueerd en indien nodig bijgesteld. Voorgenomen benoemingen van sleutelfunctionarissen en bestuurders worden voorgelegd aan de toezichthouder DNB. DNB toetst zelf ook de betrouwbaarheid van sleutelfunctionarissen en de betrouwbaarheid en de geschiktheid van de bestuurders.

Directieleden en commissarissen volgen een permanent educatieprogramma. De directie en de raad van commissarissen stellen zelf de inhoud en het programma van de permanente educatie vast. De voorzitter van de raad van commissarissen ziet toe op de permanente educatie. De educatie kan betrekking hebben op relevante ontwikkelingen binnen Klaverblad, de financiële sector in het algemeen en de verzekeringssector in het bijzonder, op corporate governance in het algemeen en die van de financiële sector in het bijzonder, op de zorgplicht tegenover de klant, integriteit, risicomanagement, financiële verslaggeving, beloningsbeleid en audit.

De educatie bestaat onder meer uit trainingen en/of opleidingen door professionele opleidingsinstituten. Daarnaast worden onderwerpen in eigen beheer behandeld om zo voldoende deskundig te blijven op de verschillende aandachtsgebieden.

De directievoorzitter rapporteert jaarlijks aan de raad van commissarissen over het educatieprogramma dat de directieleden gevolgd hebben en gaan volgen.

De raad van commissarissen volgt een programma van permanente educatie dat jaarlijks opnieuw wordt vastgesteld. In 2023 volgden een aantal commissarissen hiervoor verschillende modules van het PE-programma Deskundigheidsbevordering van Nyenrode. Daarnaast vonden in huis kennissessie plaats die gegeven werden door hiervoor uitgenodigde specialisten en deskundigen.

De directieleden, de leden van de raad van commissarissen en de medewerkers Klaverblad Verzekeringen hebben een eed of een belofte conform de 'Regeling eed of belofte financiële sector' afgelegd. Hiermee zweren of beloven zij onder andere dat zij:

- Hun functie integer en zorgvuldig uitoefenen;
- Een zorgvuldige afweging zullen maken tussen alle belangen die bij de onderneming betrokken zijn en dat zij in die afweging het belang van de klant centraal stellen;
- Zich zullen gedragen naar de wetten, reglementen en gedragscodes die op hen van toepassing zijn.

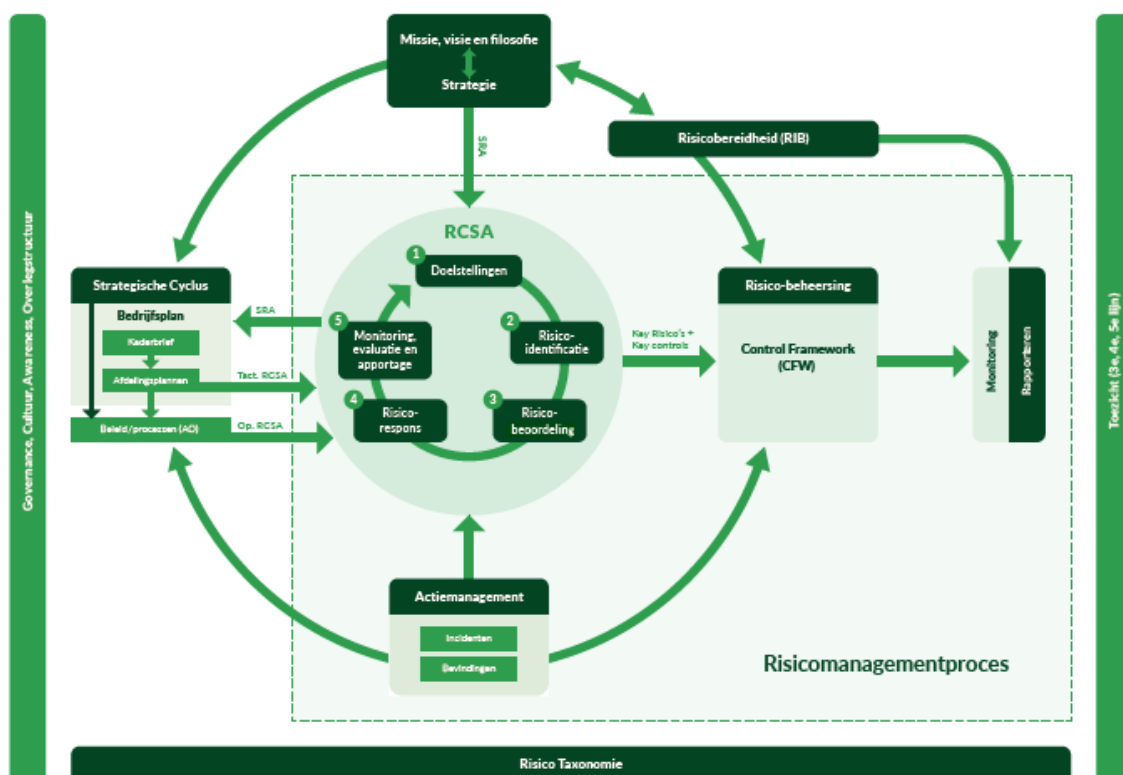
B.3 Risicomanagementsysteem en ORSA

B.3.1 Beschrijving van het risicomanagementsysteem

Het risicomanagementsysteem is de samenhang tussen beleid, governance- en organisatiestructuur, risicomanagement- en bedrijfsprocessen binnen een gezonde en goede bedrijfs- en risicocultuur (zie onderstaande figuur). Het systeem is van toepassing op alle entiteiten van Klaverblad Verzekeringen en is gebaseerd op het COSO ERM (2017) model. Dit vormt de basis voor de wijze waarop binnen Klaverblad de financiële en niet-financiële risico's worden geïdentificeerd, gemeten en beheerst. Er wordt gezorgd dat de solvabiliteitspositie adequaat is in relatie tot het risicoprofiel.

v

Risicomanagementsysteem

Missie, visie, filosofie en strategische cyclus

Onze 'missie, visie, strategie en filosofie' vormen de uitgangspunten voor alles wat we doen en

staan ook centraal bij de inrichting van risicomanagement in de organisatie. Wij willen ons als zelfstandige verzekeringsmaatschappij onderscheiden door een afgewogen combinatie te bieden van een ruime dekking, een reële prijs en een ongewoon goede service. Wij willen op onze eigen wijze onze lange termijn missie, visie en strategie realiseren en zien het zelfstandig voortbestaan als de enige manier om dit zeker te stellen. Om deze zelfstandigheid te waarborgen zijn voldoende groei en rendement noodzakelijk. Ons risicomanagementsysteem ondersteunt het behalen van deze doelstellingen door de uitgangspunten te integreren in de risicomanagementprocessen.

Risicobereidheid

We zijn ons bewust van onze risico's en realiseren ons dat het nemen van risico's inherent is aan ondernemen. Als we besluiten nemen, dan wegen we het rendement van het besluit af tegen de risico's die daarmee samenhangen. In samenhang met de (strategische) doelstellingen formuleren we onze risicobereidheid. De risicobereidheid drukken we uit in kwalitatieve en kwantitatieve risicobereidheidsstatements. De risicobereidheid en bijbehorende limieten zijn beschreven in de Risicobereidheidsverklaring van Klaverblad (RIB). In alle plannen (strategisch, tactisch, operationeel) is de geformuleerde risicobereidheid het uitgangspunt. Dit betekent dat de risicorespons op strategisch, tactisch of operationeel niveau van de RIB is afgeleid. Door middel van maandelijkse rapportages (inclusief KPI's en KRI's) worden de risico's en doelstellingen gemonitord en gerapporteerd. Deze manier van rapporteren en beheersen wordt voortdurend doorontwikkeld.

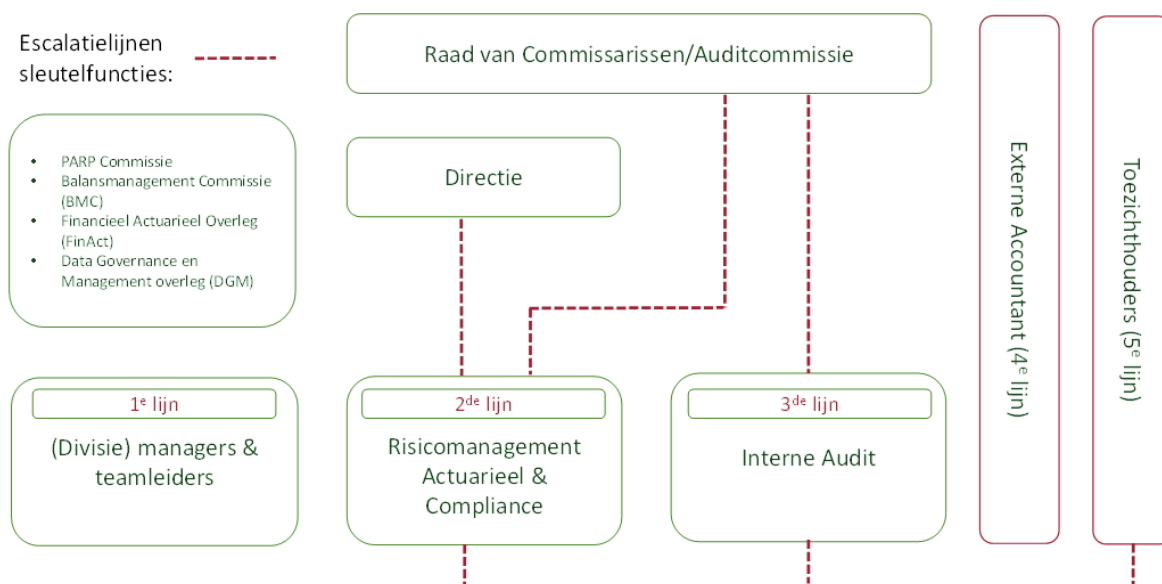
Governance, cultuur en toezicht

De bedrijfscultuur binnen Klaverblad is een evident onderdeel van een adequate en organische uitvoering van risicomanagement. De cultuur waar Klaverblad voor staat, ligt vast in de kernwaarden: fair, ondernemend, vakkundig, oprecht en attent. Wij houden het graag simpel en overzichtelijk, klein en persoonlijk, streven ernaar om altijd beter te worden en vinden het van belang dingen zelf te beheersen. Winst maken is niet de belangrijkste drijfveer. Van alle medewerkers wordt verwacht dat zij verantwoordelijkheden nemen, ook voor deze kernwaarden. Klaverblad streeft naar een organisatie waarbij het risico-denken een integraal onderdeel vormt van de besluitvorming tot en met de operationele uitvoering.

Het risicomanagement systeem begint met de inrichting van de risico-organisatie, waarbij het uitgangspunt is dat deze is geïntegreerd in de organisatiestructuur (zie B.1.1). Het uitgangspunt is dat de hele organisatie in staat is de gelopen en te lopen risico's te begrijpen en in staat is de keuze over risico's transparant te maken.

De governance geeft inzicht in wie verantwoordelijk is voor het nemen, managen en beheersen van de risico's. Ten behoeve van een scheiding tussen uitvoering, advisering en onafhankelijke toetsing past Klaverblad het 'Three-lines-of-defence' model toe. Dit model omvat conform Solvency II vier sleutelfuncties (risicomanagement, compliance, actuariel en interne audit). De sleutelfuncties hebben tot doel 'countervailing power' te bieden aan de bedrijfsonderdelen die belast zijn met de uitoefening van het verzekeringsbedrijf, ten behoeve van een integere en beheerste bedrijfsvoering. In dit veel gebruikte 'Three-lines-of-defence' model vormen de risicomanagement-, compliance en actuariële functie de 2^e lijn en de interne auditfunctie de 3e lijn, terwijl de uitoefening van het verzekeringsbedrijf in de 1e lijn plaatsvindt. Klaverblad heeft binnen de 2e lijn ook de afdeling CISO

ingericht (Corporate Information Security Officer). De vier sleutelfuncties en de CISO opereren in een dergelijke opzet onafhankelijk van de 1e lijn én van elkaar. Het operationeel onafhankelijk functioneren van sleutelfuncties en de CISO sluit effectieve samenwerking met andere (sleutel)functies niet uit.

De escalatielijnen van de verschillende sleutelfuncties zijn beschreven in hoofdstuk B.1.2 en de taken en verantwoordelijkheden worden conform de voorgeschreven hoofdstukindeling verderop in dit hoofdstuk uiteengezet.

Risicotaxonomie

De basis voor Klaverblad om haar risico's een plek te geven en haar risicoprofiel te kunnen visualiseren, is de risicotaxonomie. Dit overzicht bevat alle voor Klaverblad relevante risico's en is de kapstok waaraan risico's en de mate van beheersing kunnen worden opgehangen. De risico's zijn ingedeeld in de volgende zes risicocategorieën:

1. Bedrijfsrisico's
2. Verzekeringstechnische risico's
3. Financiële risico's
4. Operationele risico's
5. IT-risico's
6. Compliance risico's

Binnen de risicocategorieën is een standaard set aan risico gedefinieerd.

Strategische risico's

We hebben strategische doelstellingen benoemd. Bij deze doelstellingen onderkennen we strategische risico's, die zich op de langere termijn voordoen en de haalbaarheid van de doelstellingen beïnvloeden. De strategische risico's hebben we geplot op de hiervoor genoemde taxonomie. Aan de strategische risico's zijn KPI's of KRI's gekoppeld, welke periodiek worden

gerapporteerd en besproken met het managementteam. Jaarlijks evalueren we de set van strategische risico's passen deze eventueel aan. De grootste strategische risico's die we onderkennen zijn: toekomstbestendige bedrijfsvoering (bedrijfsrisico), groei van de portefeuille (bedrijfsrisico), onvoldoende in staat zijn de gewenste cultuurverandering te bewerkstelligen (bedrijfsrisico), veranderingen in regelgeving als compliance risico of verslechtering van het verdienmodel (compliance risico en bedrijfsrisico) en het cyberrisico dat toeneemt (IT-risico). In het jaarlijkse ORSA-proces wordt de impact van de strategische risico's door middel van scenario's in kaart gebracht en geëvalueerd.

Risicomanagementproces

Het risicomanagementproces is een cyclisch proces dat onderdeel is van de strategische cyclus van Klaverblad. Het risicomanagementproces is gericht op het identificeren en beheersen van de risico's en daarmee het vergroten van de haalbaarheid van de strategie en doelstellingen. Het proces faciliteert Klaverblad om vanuit risicomanagement-denken naar de bedrijfsprocessen te kijken.

De risicomanagementcyclus bestaat uit de volgende vijf stappen:

1. Doelstellingen
2. Risico-identificatie
3. Risicobeoordeling
4. Risicorespons
5. Monitoring, evaluatie en rapportage

B.3.2 De risicomanagementfunctie

De sleutelfunctie risicomanagement (2^e lijns functie) is onafhankelijk, objectief en levert meerwaarde aan de directie en het lijnmanagement door middel van kaderstelling, advisering, monitoring en rapportage over de effectiviteit van beheersing van financiële en niet-financiële risico's. Het risicomanagement beleid beschrijft de uitgangspunten, beleidskaders en het systeem voor beheersing van risico's binnen Klaverblad Verzekeringen en onderliggende entiteiten en draagt zodoende bij aan een beheerste bedrijfsvoering en een risicogebaseerde besluitvorming.

De sleutelfunctie risicomanagement is verantwoordelijk voor:

- Het ondersteunen van de directie en lijnmanagement bij het identificeren en analyseren van risico's en het ontwikkelen van maatregelen ter beheersing van risico's;
- Zorg te dragen voor een effectief risicomanagementsysteem;
- Het opstellen, periodiek actualiseren en doorontwikkelen van kaders ter ondersteuning van en groei in de risicovolwassenheid van de organisatie middels het Beleid Risicomanagement;
- Het opstellen van onafhankelijke periodieke risicorapportages waarmee organisatiebreed inzicht wordt gegeven in het risicoprofiel van Klaverblad;
- Creëren van risicobewustzijn.

De sleutelfunctie zorgt hiertoe voor het volgende:

- Het uitwerken van een jaarplan Risicomanagement. Dit jaarplan is gebaseerd op een actuele risico-inventarisatie en wordt jaarlijks goedgekeurd door de directie na afstemming met de

- auditcommissie;
- Het uitvoeren van het jaarplan Risicomanagement;
- Het beschikken over toereikende kennis en ervaring voor het realiseren van de doelen en het uitoefenen van zijn taken; wanneer aanvullende specialistische kennis noodzakelijk is, kan hij zich laten ondersteunen door externe specialisten.

Directiebesluiten moeten afhankelijk van het onderwerp worden vergezeld van een advies door een 2^e lijnfunctie. Daarnaast rapporteert de sleutelfunctiehouder risicomanagement ieder kwartaal aan de directie en de raad van commissarissen. De rapportage verschaft een eenduidig en actueel inzicht in het risicoprofiel van de belangrijkste risico's van Klaverblad. De rapportage is gebaseerd op de resultaten van risicoanalyses en uitgevoerde monitoringactiviteiten. De risicorapportage omvat:

- Een actueel risicoprofiel;
- De materiële wijzigingen in het risicoprofiel van Klaverblad, alsmede adviezen ter beheersing daarvan;
- De status en ontwikkeling van het risicomanagementsysteem binnen Klaverblad.

B.3.3 Beschrijving van het ORSA-proces

Klaverblad voert jaarlijks, of zoveel vaker als noodzakelijk geacht, een eigen beoordeling van risico's en kapitaalbehoefte (ORSA) uit. De ORSA wordt gebruikt om voor de groep als geheel en voor elke verzekeringsentiteit:

1. Inzicht te verkrijgen in de oorzaken en gevolgen van gebeurtenissen (risico's) nu en in de toekomst;
2. Risico-gebaseerd de huidige en toekomstige kapitaalbehoefte te bepalen;
3. De aanwezige risico's en het aanwezige kapitaal te monitoren; en
4. Het bedrijfsplan op te stellen.

Hiertoe worden op basis van het risicoprofiel van Klaverblad een basisscenario (middellange bedrijfsplan) en verschillende (stress) scenario's geanalyseerd. De (stress) scenario's beschrijven de effecten op de bedrijfsresultaten, het eigen vermogen en de solvabiliteitspositie. Daarnaast wordt het effect van eventuele maatregelen beoordeeld. De stressscenario's zijn afgeleid van het risicoprofiel en de jaarlijkse Strategische Risico Analyse (SRA).

De Solvency II richtlijn schrijft voor dat het risicomanagementsysteem de risico's bevat welke onderdeel uitmaken van de berekening van het solvabiliteitskapitaalvereiste op basis van de standaardformule. Dit zijn de verzekeringstechnische-, markt-, krediet- en operationeel risico's. Deze zijn representatief voor de belangrijkste kwantificeerbare risico's waarmee Klaverblad in het kader van haar bedrijfsvoering wordt geconfronteerd. In het ORSA-rapport vindt een uiteenzetting plaats van de risico's uit de risico-taxonomie die niet standaardformule zijn opgenomen, waarvoor wordt geconcludeerd dat hiervoor geen aanvullend vereist kapitaal moet worden aangehouden. De sleutelfunctiehouder Actuarieel heeft het standpunt dat de passendheid van de standaardformule voor de berekening van het vereist kapitaal voldoende is aangetoond.

Het ORSA-proces bestaat uit de volgende stappen:

De ORSA 2023 is uitgevoerd onder verantwoordelijkheid van de directie. Voor de uitvoerende werkzaamheden is een werkgroep gevormd bestaande uit financiële en actuariële specialisten en managers en ook de sleutelfunctiehouder Risicomanagement en Actuarieel. In november 2023 is het rapport besproken met de raad van commissarissen.

De belangrijkste conclusie van de ORSA 2023 is dat Klaverblad Verzekeringen weerbaar is en ruim gekapitaliseerd. Klaverblad is goed in staat om verschillende vormen van stress op te vangen. Het schadebedrijf is ook in hoge mate weerbaar en heeft in de zwaarste scenario's beperkte de ondersteuning vanuit de coöperatie nodig. Klaverblad is gevoelig voor de verzekeringstechnische kwaliteit van de portefeuille. Een sterke verslechtering van het risicoprofiel van de AOV- of schadeportefeuille heeft een grote impact op de solvabiliteitsratio, zeker als dit gepaard gaat met sterke groei. Klaverblad heeft een beperkte gevoeligheid op het transitierisico als gevolg van de klimaatontwikkelingen.

Deze conclusies zijn niet anders dan in de vorige jaren en bevestigen onze strategie waarin we streven naar winstgevend groei, (kosten)beheersing en investeringen in IT om de kernactiviteiten optimaal te ondersteunen.

B.4 Interne controlesysteem

B.4.1 Beschrijving van het interne beheersingsraamwerk

De AO/IC cyclus bestaat bij Klaverblad uit vier onderdelen welke ieder jaar worden geactualiseerd:

1. Beleidsdocumenten
2. Procesbeschrijvingen
3. Risk & Control Self Assessments (RSCA's)
4. Control Framework (CFW)

De verantwoordelijkheid voor deze documenten ligt bij het lijnmanagement. In 2023 hebben we besloten om het Control Framework door te ontwikkelen met als doel het integraal risicomanagement verder vorm te geven, uit te bouwen en te groeien in risicovolwassenheid binnen de organisatie. Deze aanpak beoogt het verbeteren van zowel de kwaliteit van beheersmaatregelen als de aantoonbaarheid daarvan. In 2023 koos Klaverblad voor automatisering van het Control Framework en daarvoor is een softwareleverancier gekozen. Dit wordt in 2024 geïmplementeerd.

B.4.2 Compliancefunctie

De inrichting van Compliance is afgestemd op de aard, omvang en complexiteit van Klaverblad. Hiervoor is van belang:

- Klaverblad beschikt over een overzichtelijk assortiment van eenvoudige en impactvolle schade- en inkomensverzekeringen;
- De distributiefunctie wordt op twee manieren ingevuld:
 - Klaverblad werkt samen met bemiddelaars die beschikken over een passende vergunning van de AFM;
 - Klaverblad biedt de klanten de mogelijkheid om zonder advies rechtstreeks producten af te nemen.
- De juridische structuur is overzichtelijk en transparant;
- De bedrijfsvoering is consistent en beheerst, afwijkingen van de normen en wet- en regelgeving worden volgens het 'comply or explain'-beginsel beargumenteerd, geaccordeerd en vastgelegd;
- Klaverblad maakt terughoudend gebruik van de mogelijkheid om wezenlijke functies uit te besteden.

De sleutelfunctiehouder Compliance geeft leiding aan de afdeling Compliance, waarbij het doel is het versterken en waarborgen van een goede reputatie en betrouwbaarheid van Klaverblad, haar medewerkers, klanten, dienstverlening en haar intermediair. Dit is vastgelegd in de Charter Compliance welke de basis is voor deze 2^e lijnactiviteiten. Het charter beschrijft naast het doel, de reikwijdte, de onafhankelijkheid en objectiviteit alsmede de taken en verantwoordelijkheden.

Het gaat daarbij onder andere om de volgende verantwoordelijkheden:

- a) De ondersteuning van de directie en het lijnmanagement bij de naleving van wet- en regelgeving door Klaverblad en het bevorderen en bewaken van de integriteit van de organisatie;
- b) Het opstellen en periodiek actualiseren van het Beleid Compliance. Uitwerking vindt plaats in een compliance jaarplan. Het jaarplan geeft inzicht in het benodigde budget. Het jaarplan is gebaseerd op een actuele risico-inventarisatie van de integriteits- en compliance risico's van Klaverblad. Het Beleid Compliance en het jaarplan worden jaarlijks ter accordering aangeboden aan de directie;
- c) Het uitvoeren van het compliance jaarplan;
- d) Het beschikken over toereikende kennis en ervaring binnen de sleutelfunctie Compliance;
- e) Het onderzoeken en behandelen van integriteitsincidenten en het rapporteren hierover aan de directie, raad van commissarissen en De Nederlandsche Bank en/of de Autoriteit Financiële Markten;
- f) Het faciliteren van de 1^e lijn bij het identificeren en analyseren van integriteitsrisico's (systematische integriteitsrisicoanalyse (SIRA));
- g) Het ondersteunen van de 1^e lijn bij het ontwikkelen en implementeren van maatregelen ter beheersing van risico's en rapportage hierover aan directie en raad van commissarissen op kwartaalbasis.

Zoals vorig jaar aangegeven is door de komst van de AO-IB afdeling (zie B.4.1) inclusief een 1e lijn compliance officer meer gaan liggen op de monitorende rol van de compliance functie.

In 2023 is het Compliance jaarplan grotendeels gerealiseerd. Belangrijke speerpunten uit het jaarplan zagen op de naleving van de uitbestedingsregels en de Gedragscode Ethisch kader data-gedreven besluitvorming (Ethisch kader) van het Verbond van Verzekeraars. Daarnaast zijn voorbereidende werkzaamheden gestart voor de implementatie van DORA (Digital Operational Resilience Act). De implementatie loopt door in 2024.

In 2024 zal een herijking van de integriteitsrisico's plaatsvinden waarin strategische ontwikkelsporen meegenomen worden. Op basis van de herijking zal de SIRA worden aangepast en waar nodig worden procesaanpassingen doorgevoerd. Daarnaast worden verschillende monitoractiviteiten uitgevoerd op het gebied van fraude, Sanctiewet en de AVG. Ook zal in 2024 veel aandacht worden geschonken aan kennissessies en e-learnings over integriteitsrisico's en privacy.

Een beleidsmedewerker maakt eveneens deel uit van de compliance afdeling. In 2023 is onder andere het beleidshuis verder uitgebreid met beleidsregels. Het grootste gedeelte van de beleidsdocumenten en beleidsregels is in 2023 geactualiseerd.

B.5 Interne auditfunctie

De interne auditfunctie bestaat uit de manager Interne Audit en de interne auditors. De manager Interne Audit vervult de sleutelfunctie interne audit zoals deze is beschreven in de Solvency II richtlijn. Het charter voor de interne auditfunctie is de basis voor de derde lijnactiviteiten binnen Klaverblad Verzekeringen. Het charter is in 2023 geactualiseerd echter inhoudelijk zijn geen belangrijke wijzigingen aangebracht ten opzichte van vorig jaar. Het charter beschrijft het doel, de missie, professionele normen, onafhankelijkheid en objectiviteit, positie, bevoegdheden, reikwijdte, verantwoordelijkheden en het kwaliteitsbewakingsprogramma van interne audit.

De doelstelling van interne audit is om onafhankelijke, objectieve audit- en adviesdiensten te verlenen om meerwaarde te kunnen leveren bij het verbeteren van de activiteiten van Klaverblad Verzekeringen.

Interne Audit is als 3^e lijn in het 'Three-lines-of-defence' model objectief en onafhankelijk van de 1^e en 2^e lijn. De manager Interne Audit zorgt ervoor dat interne auditors gevrijwaard blijven van alle omstandigheden die het vermogen om verantwoordelijkheden op onpartijdige wijze uit oefenen bedreigen. De interne auditors hebben geen directe operationele verantwoordelijkheid voor of bevoegdheid met betrekking tot een aan de audit onderworpen activiteit. De interne auditors zullen daarom geen beheersmaatregelen implementeren, procedures ontwikkelen, systemen installeren of zich bezighouden met andere activiteiten die hun oordeel zouden kunnen beïnvloeden.

Jaarlijks stelt Interne Audit op basis van een risicoanalyse een audit jaarplan op, dat wordt

afgestemd met de directie en wordt goedgekeurd in de auditcommissie. Interne audit geeft invulling aan het auditjaarplan door het uitvoeren van de audits en adviseert op het management op grond van haar bevindingen. De reikwijdte van Interne Audit omvat tevens het geven van advies en het geven van inzicht, op voorwaarde dat interne audit geen managementverantwoordelijkheid op zich neemt. De manager rapporteert tevens aan de directie en auditcommissie in de vorm van een kwartaalrapportage. De manager valt hiërarchisch onder de algemeen directeur en heeft een zelfstandige lijn naar de auditcommissie.

Om te waarborgen dat Interne Audit over voldoende bevoegdheden beschikt om haar taken te vervullen, zal de audit commissie:

- De audit charter en de jaarlijkse actualisatie hiervan goedkeuren;
- Het risico gebaseerde interne audit jaarplan goedkeuren;
- Het budget en middelenplan van Interne Audit goedkeuren;
- Advies geven bij een directiebesluit tot het ontslag van de sleutelfunctiehouder Interne Audit;
- Input leveren voor de beoordeling van de manager Interne Audit en tevens sleutelfunctiehouder Interne Audit;
- De manager Interne Audit alle vergaderingen van de audit commissie bijwonen; en
- Middels de voorzitter voorafgaand aan vergaderingen van de audit commissie bilateraal overleg hebben met de manager Interne Audit.

B.6 Actuariële functie

De sleutelfunctie Actuarieel functioneert zelfstandig en onafhankelijk van het actuaariaat (1^e lijns functie onderdeel van de afdeling Controlling & Actuaariaat) en is ondergebracht in de 2^e lijn, samen met Risicomanagement en Compliance. De sleutelfunctiehouder Actuarieel valt onder de directe verantwoordelijkheid van de CFRO.

De wijze waarop de Actuariële Functie (AF) binnen Klaverblad Verzekeringen wordt toegepast, is beschreven in het charter voor de sleutelfunctiehouder Actuarieel. Het beschrijft de doelstelling, reikwijdte, positie, verantwoordelijkheden, functie, taken en bevoegdheden van de sleutelfunctiehouder Actuarieel.

De sleutelfunctiehouder Actuarieel is onafhankelijk, objectief en levert meerwaarde aan de directie en het lijnmanagement door middel van kaderstelling/beleidsontwikkeling, controle, monitoring, rapportage en advisering over de effectiviteit van beheersing van risico's op actuarieel gebied. De sleutelfunctiehouder Actuarieel is actief betrokken bij de facilitering, challenging, ondersteuning en advisering van de directie en het lijnmanagement bij de verzekeringstechnische en bedrijfseconomische besluitvorming.

Klaverblad borgt de onafhankelijkheid en objectiviteit van de AF door verschillende maatregelen en bevoegdheden, onder andere wordt voorkomen dat uitoefening sprake is van enige vorm van belangenverstrengeling, rechtstreekse rapportagelijnen naar de directie en in voorkomende gevallen tot de voorzitter van de audit commissie en toegang tot informatie nodig voor een goede

uitoefening van de functie.

De AF is verantwoordelijk voor:

- a) Het opstellen en indien nodig aanpassen van het Beleid Actuariële Functie;
- b) Het beschikken over toereikende kennis en ervaring voor het realiseren van de doelen en het uitvoeren van zijn taken. Wanneer aanvullende specialistische kennis noodzakelijk is kan zij zich laten ondersteunen door externe specialisten;
- c) Het uitvoeren van het jaarplan van de AF.

Het actuariële plan wordt jaarlijks goedgekeurd door de directie en besproken in de auditcommissie.

De belangrijkste taken zijn:

- Opstellen Actuariële Functie Rapport met daarin een verslag van de belangrijkste bevindingen uit het actuariële jaarplan inclusief eventuele tekortkomingen en aanbevelingen en adviezen;
- Beoordelen van de toereikendheid en betrouwbaarheid van de technische voorzieningen;
- Standpunt over verzekeringstechniek: algemeen beleid en op specifieke onderdelen zoals productevaluaties en tarieven (via PARP-commissie);
- Standpunt over de toepasselijkheid van de herverzekeringsovereenkomsten (bij de jaarlijkse vernieuwing van het herverzekeringsprogramma);
- Bijdrage aan risicomanagement door monitoring van de SCR- en MCR-berekeningen en uitvoeren van een review op de uitkomsten van ALM, ORSA en Voorbereidend Crisisplan;
- Beoordelen beleid.

De actuariële functie rapporteert ieder kwartaal aan de directie en de raad van commissarissen over de uitvoering van haar werkzaamheden. Indien de actuariële functie dit nodig vindt, kan deze buiten de reguliere rapportages de directie en/of raad van commissarissen informeren over de geconstateerde bijzonderheden.

De opzet en uitvoering van de actuariële functie kunnen onderworpen worden aan een onafhankelijke toetsing door de interne auditfunctie. Deze toetsing heeft mede tot doel de werking van de actuariële functie vast te stellen en een onaanvaardbare vermenging van uitvoerende en toezichthoudende taken op actuariële gebied te voorkomen.

B.7 Uitbesteding

Klaverblad Verzekeringen heeft haar uitbestedingsbeleid beschreven in het beleidsdocument Inkoop en contractmanagement. Om te bepalen welke procedure passend is voor een inkoopverzoek en welke governance daarbij hoort, wordt er door de inkoopafdeling een intake gedaan op basis van een inkoopadviesformulier. In deze fase vindt ook het materialiteitsassessment plaats ter bepaling of er sprake is van een kritieke uitbesteding en of er sprake is van verwerking van persoonsgegevens. De beoordeling van de uitkomsten van het materialiteitsassessment vindt plaats door de (beoogd) contracteigenaar en meestal opdrachtgever, Inkoop en Compliance. Als er een verschil van inzicht bestaat over het karakter van de uitbesteding, waardoor er geen

gezamenlijk gedragen standpunt bepaald kan worden, dan bepaalt de Directeur Financiën en risicomanagement de aard van de uitbesteding.

Klaverblad beschouwt in elk geval de volgende activiteiten als kritieke of belangrijke functies of werkzaamheden:

- IT-activiteiten die de kernprocessen ondersteunen (incl. dataopslag door clouddiensten);
- Beheer van IT-kernapplicaties;
- Acceptatie van verzekeringen;
- Afwikkeling van claims;
- Samenwerking met gevolmachtigde agenten;
- Productontwikkeling en prijsstelling van verzekeringsproducten;
- Structurele ondersteuning op het gebied van compliance, interne audit, actuariaat en risicomanagement;
- Het ORSA-proces;
- Vermogensbeheer.

Bij de uitbesteding van activiteiten hanteert Klaverblad de volgende uitgangspunten:

- De uitbesteding past binnen de strategie en doelstellingen van Klaverblad zoals verwoord in de jaarlijkse kaderbrief en het bedrijfsplan, de Blauwdruk 2023 en de inrichtingsprincipes voor business en IT. Dit betekent ook dat het beleid van de dienstverlener waaraan wordt uitbesteed op het gebied van informatiebeveiliging en business continuity management minimaal gelijkwaardig moet zijn aan dat van Klaverblad;
- De contracteigenaar die werkzaamheden wil uitbesteden is verantwoordelijk voor het volgen van het Beleid Inkoop en contractmanagement en het uitvoeren van de processtappen. Hij wordt daarbij procesmatig ondersteund door de inkoopafdeling en benodigde materiedeskundigen (privacy-officer, informatiebeveiliging, projectmanagement etc.);
- Bij een uitbesteding moet de uitbestedingspartner alle eisen waar Klaverblad als vergunninghouder aan moet voldoen, onverkort opvolgen. Dit betekent dat de bedrijfsvoering van de uitbestedingspartner aantoonbaar beheerst en integer is. Klaverblad is daarbij gerechtigd om aanwijzingen te geven aan de uitbestedingspartner over de bedrijfsvoering, die voortvloeien uit haar karakter van de financiële instelling. Op verzoek verleent de uitbestedingspartner aan de toezichthouder en de afdeling Interne Audit toegang tot de locatie van de partner om onderzoek te doen;
- In geval van onder uitbesteding geldt dat deze alleen toegestaan is als Klaverblad te allen tijde contractueel in kennis is gesteld wie de onderuitbesteding uitvoert, welke werkzaamheden er worden onder uitbesteed en hoe Klaverblad het vereiste toezicht kan uitoefenen;
- Er worden geen sleutelfuncties door Klaverblad uitbesteed.

Gedurende de totstandkoming van de overeenkomst borgt de contracteigenaar dat in ieder geval de volgende zaken in de overeenkomst (en eventueel verwerkingsovereenkomst) of de servicelevel afspraken (SLA) worden geconcretiseerd:

- Nauwkeurige omschrijving en afbakening van de uit te besteden dienst;
- Mitigerende maatregelen voortkomend uit de risicoanalyse;
- Afspraken behorend bij de gekozen exitstrategie;
- Afspraken over de rapportage en toetsing van de interne beheersing;

- Gegevens over de (informatie)beveiligingsaspecten;
- Standaard juridische contractsbepalingen en de clausules voor kritieke uitbesteding, zoals opgenomen in de Algemene Inkoopvoorwaarden;
- Afspraken over naleving privacy wet- en regelgeving als sprake is van verwerking van persoonsgegevens.

Ter ondersteuning van het hiervoor genoemde zijn voor alle fasen in het inkoop- en uitbestedingsproces standaard templates ontwikkeld welke zijn opgenomen in de Inkooptoolkit. Ook zijn er algemene inkoopvoorwaarden voor Klaverblad opgesteld, waarbij rekening wordt gehouden met de vereisten vanuit de wet- en regelgeving voor kritieke uitbestedingen in het kader van de Wft. In dit document staat onder verwijzing naar het wettelijk kader beschreven welke eisen worden gesteld aan de inhoud van een uitbestedingsovereenkomst en ook de toets op en het beheer ervan.

De belangrijkste vereiste na het aangaan van een kritieke uitbesteding is de bewaking in de gehele uitbestedingsketen van de risico's die met de uitbesteding gepaard gaan. Dit wordt gedaan door de beoordeling van incidentenrapportages, servicelevel rapportages en de 'assurance' rapportages van derden. Deze beoordelingen vinden plaats door de contracteigenaar, die daarbij waar nodig wordt ondersteund door experts uit andere afdelingen (Risicomanagement, Informatiebeveiliging, Compliance, Inkoop etc.). De beoordelingen zijn onder andere gericht op het identificeren van zowel positieve als negatieve trends en ontwikkelingen. De contracteigenaar legt deze beoordelingen vast. Ook legt hij minimaal jaarlijks vast:

- De bespreking van de beoordelingen met de leverancier;
- De follow up van bevindingen uit de vorige periode;
- De vaststelling of de exitstrategie nog van toepassing is;
- De contractevaluatie.

Ook hiervoor zijn templates opgenomen in de Inkooptoolkit, zodat bij gebruik hiervan wordt geborgd dat aan de voorgeschreven wettelijke regels wordt voldaan. De contracteigenaar of -manager slaat de contractevaluatieformulieren op in het centrale contractenregister.

B.8 Beoordeling adequaatheid van het governancestelsel

De directie van Klaverblad evalueert eenmaal in de drie jaar het interne governance systeem. Deze evaluatie wordt gecoördineerd door de ondernemingssecretaris. De nadruk van de evaluatie ligt op de effectiviteit van het systeem als geheel. De evaluatie mondt uit in een schriftelijke rapportage aan de directie. Deze rapportage wordt ook besproken met de raad van commissarissen. Het deel van de evaluatie dat toeziet op het beleid van de sleutelfuncties wordt jaarlijks uitgevoerd door de sleutelfunctiehouders zelf.

B.9 Overige informatie

Naar onze inschatting zijn alle belangrijke zaken in dit hoofdstuk reeds opgenomen

C. Risicoprofiel

De belangrijkste graadmeter aan de hand waarvan Klaverblad Verzekeringen haar verzekeringstechnische, financiële- en operationele risico's monitort en om de toereikendheid van het kapitaal te beoordelen, is de solvabiliteitkapitaalvereiste (SCR) onder Solvency II. De SCR is opgebouwd uit kapitaalvereisten voor verschillende risicocategorieën. Deze kapitaalvereisten zorgen ervoor dat onverwachte verliezen uit de verschillende risico's kunnen worden opgevangen. Het risicoprofiel van Klaverblad Verzekeringen wordt uitgerekend met behulp van het standaardmodel onder Solvency II en volgens de Gedelegeerde Verordening gekwantificeerd op basis van het verlies dat zich eens in de tweehonderd jaar zou kunnen voordoen (de zogenaamde 99,5% zekerheid). Deze deelrisico's geven een waardering aan de omvang van het betreffende risico in de vorm van vereist kapitaal. Het volgen van de risico's vindt onder andere plaats aan de hand van de zogenaamde SCR-boom, welke er als volgt uit ziet:

Eigen vermogen (OF)			Vereiste solvabiliteit (SCR)			Solvency II-ratio		
Q4-2023	Q4-2022	in %	Q4-2023	Q4-2022	in %	Q4-2023	Q4-2022	mut
512.185	536.814	-5%	189.944	202.156	-6%	270%	266%	4%
Fiscale compensatie			Basis SCR (BSCR)			Operationeel risico		
Q4-2023	Q4-2022	in %	Q4-2023	Q4-2022	in %	Q4-2023	Q4-2022	in %
-49.233	-35.525	39%	231.335	229.696	1%	7.842	7.985	-2%
Diversificatie SCR-modules			Tegenpartijrisico			Verzekeringstechnisch		
Q4-2023	Q4-2022	in %	Q4-2023	Q4-2022	in %	Q4-2023	Q4-2022	in %
-105.452	-97.922	8%	3.743	2.923	28%	205.914	217.781	-5%
Marktrisico			Medische risico's (SLT, NSLT)			Schaderisico		
Q4-2023	Q4-2022	in %	Q4-2023	Q4-2022	in %	Q4-2023	Q4-2022	in %
127.129	106.914	19%	136.856	160.886	-15%	69.058	56.894	21%
Rente			Verzekeringstechnisch			Medische risico's (SLT, NSLT)		
Q4-2023	Q4-2022	in %	Q4-2023	Q4-2022	in %	Q4-2023	Q4-2022	in %
19.028	27.546	-31%	205.914	217.781	-5%	136.856	160.886	-15%
Aandelen			Schaderisico			Medische risico's (SLT, NSLT)		
Q4-2023	Q4-2022	in %	Q4-2023	Q4-2022	in %	Q4-2023	Q4-2022	in %
103.915	81.850	27%	69.058	56.894	21%	136.856	160.886	-15%
Vastgoed			Medische risico's (SLT, NSLT)			Schaderisico		
Q4-2023	Q4-2022	in %	Q4-2023	Q4-2022	in %	Q4-2023	Q4-2022	in %
11.181	11.554	-3%	136.856	160.886	-15%	69.058	56.894	21%
Spread			Medische risico's (SLT, NSLT)			Schaderisico		
Q4-2023	Q4-2022	in %	Q4-2023	Q4-2022	in %	Q4-2023	Q4-2022	in %
8.558	7.683	11%	136.856	160.886	-15%	69.058	56.894	21%
Valuta			Medische risico's (SLT, NSLT)			Schaderisico		
Q4-2023	Q4-2022	in %	Q4-2023	Q4-2022	in %	Q4-2023	Q4-2022	in %
18.193	16.425	11%	136.856	160.886	-15%	69.058	56.894	21%
Concentratie			Medische risico's (SLT, NSLT)			Schaderisico		
Q4-2023	Q4-2022	in %	Q4-2023	Q4-2022	in %	Q4-2023	Q4-2022	in %
1.303	1.705		136.856	160.886	-15%	69.058	56.894	21%
Diversificatie markt			Medische risico's (SLT, NSLT)			Schaderisico		
Q4-2023	Q4-2022	in %	Q4-2023	Q4-2022	in %	Q4-2023	Q4-2022	in %
-35.049	-39.851	-12%	136.856	160.886	-15%	69.058	56.894	21%

Klaverblad Verzekeringen heeft geen risico's overgedragen aan 'special purpose vehicles'. Binnen de verschillende risicocategorieën houdt Klaverblad rekening met de risicoconcentratie binnen een risicocategorie en tussen verschillende risicocategorieën. Onder risicoconcentratie wordt verstaan een relatief hoge blootstelling aan een afzonderlijk risico binnen een risicocategorie. Risicoconcentratie tussen risicocategorieën wordt beschouwd als een blootstelling aan verschillende risico's welke een hoge mate van correlatie met elkaar vertonen. In de volgende paragrafen volgt een toelichting op de risicoblootstellingen per risicocategorie, potentiële risicoconcentraties, de maatregelen die worden genomen om dit risico te beoordelen en een toelichting op de belangrijkste ontwikkelingen in 2023.

C.1 Verzekeringstechnisch risico

C.1.1 Algemeen

Het sluiten van schadeverzekeringen is de kernactiviteit van Klaverblad. Klaverblad is uitsluitend actief op het gebied van standaard schadeverzekeringen en medische verzekeringen en richt zich op verzekeringen voor particulieren en ondernemers in het midden- en kleinbedrijf. Er worden geen ziektekostenverzekeringen afgesloten. De medische verzekeringen bestaan uit arbeidsongeschiktheidsverzekeringen (AOV) en ongevallenverzekeringen. Aangezien voor AOV geldt dat onderdelen van het verzekeringstechnisch risico vergelijkbaar zijn met die van levensverzekeringen, krijgt AOV daar waar noodzakelijk een aparte vermelding.

Een afgesloten verzekering die past binnen de door Klaverblad gehanteerde normen, zou dus als zodanig geen onaanvaardbaar risico kunnen opleveren. Toch kunnen in het kader van de verzekeringsactiviteiten ongewenste en zelfs onaanvaardbare risico's ontstaan. Het verzekeringsrisico betreft met name het risico dat de schadefrequentie en de grootte van de schade per geval nadelig afwijken van de verwachtingen vooraf en daarom onvoldoende dekking plaats vindt door premie- en beleggingsopbrengsten. De oorzaak kan gelegen zijn in bijvoorbeeld het accepteren van verzekeringen op basis van gebrekkige acceptatieregels of van het accepteren van verzekeringen in strijd met acceptatieregels.

C.1.2 Risico mitigerende maatregelen

Acceptatie en monitoring portefeuille

Bij het aangaan van schade- of medische verzekeringen bestaat het risico van het accepteren van verzekeringen op basis van gebrekkige acceptatieregels of van het accepteren van verzekeringen in strijd met acceptatieregels.

Klaverblad beheerst dit risico door het opstellen van duidelijke acceptatieregels en het hanteren van controlemechanismen. De acceptatieregels op het gebied van schadeverzekeringen en medische verzekeringen zijn in een periode van vele jaren ontwikkeld en verfijnd. De bestaande portefeuille is op basis daarvan tot stand gekomen. De kans dat het bestaande stelsel van tarieven, acceptatierichtlijnen en controlemechanismen op belangrijke punten tekortkomingen bevat en dat hieruit onaanvaardbare risico's voortvloeien, moet als verwaarloosbaar worden beschouwd.

Gedurende de looptijd van de verzekeringen kan het risicoprofiel van de portefeuille veranderen, waardoor dit niet meer aansluit bij de premies. De schadeverzekeringen van Klaverblad Schade kunnen jaarlijks worden opgezegd en aanpassingen van premies en voorwaarden zijn op ieder moment mogelijk. Ook van de medische verzekeringen kunnen premies en voorwaarden op ieder moment worden aangepast. Daarmee is dit risico voldoende beheerst. De besluitvorming over productontwikkeling en premie-aanpassingen verloopt via het 'product approval and review process (PARP).

Concentratie

Binnen het verzekeringstechnisch risico is een bepaalde mate van concentratie aanwezig, welke wordt veroorzaakt door de geografische spreiding van de verzekeringsportefeuille in met name Nederland. De portefeuille kent een nadrukkelijk zwaartepunt in de provincie Noord-Brabant. Het standaardmodel houdt hier rekening mee door het zogenaamde man-made risico te bepalen dat uitgaat van de grootste concentratie van verzekerde risico's binnen een straal van 200 meter.

Herverzekering

Klaverblad heeft het catastroferisico herverzekerd op basis van analyses van de verwachte schade als gevolg van een zware storm. Daarnaast heeft Klaverblad een excess of loss-contract afgesloten in verband met motorrijtuigenaansprakelijkheid, reisverzekeringen en brandrisico's. Het eigen behoud dat gehanteerd wordt, is afhankelijk van het soort risico. Herverzekering draagt bij aan het beperken van de volatiliteit van het technisch resultaat en beperking van de kapitaalvereiste voor met name het catastroferisico van de brandportefeuille.

Klaverblad beoordeelt periodiek de effectiviteit van de herverzekeringscontracten. Toetsing van de adequaatheid van het herverzekeringsprogramma wordt uitgevoerd door de manager van de afdeling Vermogensbeheer en besproken in de balansmanagementcommissie. Deze toets vindt jaarlijks plaats rondom de contractbesprekingen voor het herverzekeringsprogramma van aankomend jaar. In 2023 en voor 2024 is het herverzekeringsprogramma nauwelijks aangepast. Wel is de herverzekeringspremie toegenomen voor het komende jaar en is de limiet voor de bovenkant van het catastroferisico meegegroeid met de groei van de portefeuille.

C.1.3 Kapitaalvereiste verzekeringstechnische risico

Onder het Solvency II standaardmodel dient Klaverblad Verzekeringen kapitaal aan te houden om het risico op te kunnen vangen dat de technische voorzieningen hoger zijn dan op grond van haar uitgangspunten werd verwacht. Aangezien Klaverblad Schade zowel arbeidsongeschiktheids-, ongevallenverzekeringen en schadeverzekeringen verkoopt, staat zij zowel bloot aan het medische verzekeringsrisico als het schadeverzekeringsrisico.

De samenstelling is als volgt:

	<u>2023</u>	<u>2022</u>
SCR Schade	69.058	56.894
SCR Medisch	136.856	160.886
Totaal verzekeringstechnisch risico	<u>205.914</u>	<u>217.780</u>

De SCR Schade is in 2023 toegenomen als gevolg van de reguliere groei van de portefeuille. Daarnaast is het catastroferisico hoger door aanpassingen in het herverzekeringsprogramma voor 2024.

De SCR Medisch is in 2023 fors gedaald. De nieuwe wijze van bepaling van de invalidering- en revalideringskansen in combinatie met de beleidsaanpassing voor de bepaling van de future management action (FMA) is de belangrijkste oorzaak voor deze daling. De lagere kansen zorgen voor een verlaging van de winstgevendheid van de arbeidsongeschiktheidsverzekeringen, waardoor het roeyementsrisico eveneens daalt. De effectievere FMA zorgt voor met name een verlaging van het invalideringsrisico. De toevoeging van de nieuwe productie en de nieuwe rentecurve zorgen voor een stijging van de SCR Medisch met € 17 miljoen.

Future management action arbeidsongeschiktheidsverzekeringen

Bij de berekening van het invaliditeit- en vervalrisico wordt rekening gehouden met een toekomstige beheersmaatregel (future management action, hierna aangeduid als FMA). Deze FMA, welke onderdeel is van het Beleid Portefeuilleherziening Arbeidsongeschiktheidsverzekeringen, is in 2021 geïmplementeerd in samenhang met de verlenging van de contractgrens van grotendeels één jaar naar eindleeftijd. In 2022 is op basis van vervolgonderzoek de FMA nader uitgewerkt en is voor de extra onzekerheid een correctie genomen op de effectiviteit van de FMA.

In 2023 zijn in de beleidsregel verdere verbeteringen doorgevoerd. Zo is de trigger die voorheen op basis van de schaderatio van AOV werd bepaald veranderd in een trigger op een combinatie van invaliderings- en revalideringskansen. Daarbij is het interventiemodel aangepast op deze trigger en bestaat deze uit vijf niveaus waardoor in een vroeg stadium de afwijkingen op de invaliderings- en revalideringskansen worden gedetecteerd. Ook wordt bij de vaststelling van de premie-aanpassing rekening gehouden met dat de solvabiliteitspositie na de premieverhogingsperiode niet meer dan 10%-punt boven de interne solvabiliteitsnorm uitkomt.

In 2024 verwachten we aanvullende richtlijnen van DNB naar aanleiding van het uitgevoerde benchmarkonderzoek naar dit thema bij AOV-verzekeraars. Mede op basis daarvan zullen wij in 2024 de FMA en AOV-portefeuille evalueren.

Schadeportefeuille

De belangrijkste oorzaak voor de stijging van de SCR Schade is de reguliere groei van de schadeportefeuille en specifiek voor het catastroferisico zorgt ook het voor 2024 aangepaste herverzekeringsprogramma voor een mutatie.

Gevoeligheden verzekeringstechnisch risico

Groep	SII eigen vermogen	SCR	SCR-ratio
Gerapporteerde solvabiliteit (basis)	512.185	189.944	270%
Kosten -/-10%	520.036	189.511	274%
Kosten +/-10%	504.241	190.427	265%

CPI-Inflatie -/-1,0%-punt (100bp)	519.392	187.029	278%
CPI-Inflatie +/+1,0%-punt (100bp)	507.170	193.389	262%
Invalideringskansen -/-10%	542.776	193.329	281%
Invalideringskansen +/+10%	479.962	188.284	255%
Revalideringskansen -/-10%	481.203	187.947	256%
Revalideringskansen +/+10%	540.364	192.276	281%
Vervalkansen -/-50%	552.476	208.672	265%
Vervalkansen +/+50%	484.210	179.734	269%
Geen FMA	443.490	253.019	175%

Schade	SII eigen vermogen	SCR	SCR-ratio
Gerapporteerde solvabiliteit (basis)	225.262	141.593	159%
Kosten -/-10%	233.113	141.267	165%
Kosten +/+10%	217.318	142.023	153%
Inflatie -/-1,0%-punt (100bp)	232.468	138.196	168%
Inflatie +/+1,0%-punt (100bp)	220.247	145.619	151%
Invalideringskansen -/-10%	255.853	146.609	175%
Invalideringskansen +/+10%	193.038	138.914	139%
Revalideringskansen -/-10%	194.280	138.450	140%
Revalideringskansen +/+10%	253.441	145.380	174%
Vervalkansen -/-50%	265.553	164.702	161%
Vervalkansen +/+50%	197.287	128.879	153%
Geen FMA	156.567	213.295	73%

C.2 Marktrisico

C.2.1 Algemeen

Klaverblad Verzekeringen heeft als institutionele belegger voortdurend te maken met risico's die de financiële markten nadelig kunnen beïnvloeden. Het beleid van Klaverblad Verzekeringen is gericht op het streven naar een passende verhouding tussen de verschillende soorten verplichtingen enerzijds en de daar tegen overstaande beleggingscategorieën anderzijds. Verder heeft Klaverblad Verzekeringen bewust gekozen het aantal categorieën waarin wordt belegd te beperken en afgeleide financiële instrumenten en gestructureerde producten te mijden.

De samenstelling SCR Marktrisico over de entiteiten is als volgt:

	Schade 2023	Schade 2022	Groep 2023	Groep 2022
Renterisico	12.894	20.716	19.028	27.546
Aandelenrisico	49.379	38.704	103.915	81.850
Vastgoedrisico	-	-	11.181	11.554
Valutarisico	8.644	7.762	18.193	16.425
Spreadrisico	6.398	5.744	8.558	7.683
Concentratierisico	-	114	1.303	1.705
Diversificatie	-18.231	-21.983	-35.049	-39.851
Totaal marktrisico	59.083	51.057	127.129	106.914

C.2.2 Renterisico

Het renterisico is het risico dat het eigen vermogen daalt als gevolg van een wijziging van de marktrente. De daling van het eigen vermogen wordt veroorzaakt door waardeveranderingen van rentegevoelige balansposten, met name vastrentende beleggingen en technische voorzieningen. Het vereiste kapitaal voor het renterisico wordt bepaald door het berekenen van de impact op het aanwezige kapitaal bij veranderingen in de rentecurve. Het grootste verlies na toepassing van een opwaartse schok of een neerwaartse schok van de rentecurve bepaalt het renterisico.

De belangrijkste verklaring voor de daling van het renterisico is dat als gevolg van de eerdergenoemde schattingswijziging voor de AOV-kansen zijn de rentegevoelige verplichtingen harder gestegen dan de rentegevoelige activa. Hierdoor zijn deze meer naar elkaar toe gaan bewegen en is het renterisico kleiner geworden.

Klaverblad heeft een beleid dat alleen de positieve kasstromen van de AOV-verplichtingen economisch worden gematcht met een staatobligatieportefeuille.

Gevoeligheden rente³

Groep	SII eigen vermogen	SCR	SCR-ratio
SII-rentecurve -/-1,0%-punt (100bp)	508.209	195.626	260%
SII-rentecurve +/+1,0%-punt (100bp)	508.014	186.202	273%
SII-rentecurve incl. UFR excl VA	509.135	190.905	267%
SII-rentecurve excl. UFR excl VA	502.715	191.332	263%

De gevoeligheden van de groep worden afgeleid van de uitkomsten van Klaverblad Schade en de Coöperatie. De rentegevoeligheid wordt toegepast op de eerste 20 jaar van de Solvency II rentecurve. Vervolgens wordt vanaf looptijd 20 rekening gehouden met de UFR van 3,45%.

³ Bij de gevoeligheden in dit rapport wordt de LAC-DT constant verondersteld.

Schade	SII eigen vermogen	SCR	SCR-ratio
SII-rentecurve -/-1,0%-punt (100bp)	217.219	148.339	146%
SII-rentecurve +/+1,0%-punt (100bp)	228.320	137.015	167%
SII-rentecurve incl UFR excl VA	222.212	142.601	156%
SII-rentecurve excl UFR excl VA	215.792	142.853	151%

C.2.3 Aandelen- en vastgoedrisico

Onder dit risico verstaat Klaverblad Verzekeringen het risico dat de waarde van aandelen en onroerende zaken afneemt als gevolg van wijzigende marktomstandigheden. Klaverblad Verzekeringen beheerst dit risico door het aanbrengen van spreiding in de aandelenportefeuille.

Het aandelenrisico van beide juridische entiteiten is in 2023 aanzienlijk toegenomen als gevolg van het gunstige (aandelen)beursklimaat in 2023 hetgeen heeft geleid tot een grote waarde toename en een toename van de symmetric adjustment, waardoor gerekend moet worden met een hogere schok.

Het vereiste kapitaal voor het vastgoedrisico wordt bepaald door de impact op het aanwezige kapitaal bij een daling van de vastgoedprijzen met 25% te berekenen. Als gevolg van de waarde afname van het vastgoed is het vereist kapitaal licht afgenomen in 2023.

Gevoeligheden aandelen en vastgoed

Groep	SII eigen vermogen	SCR	SCR-ratio
Aandelen -/-20%	474.069	176.184	269%
Vastgoed -/-10%	508.867	189.273	269%
Symmetric adjustment = 0	512.185	186.581	275%
	SII eigen vermogen	SCR	SCR-ratio
Schade			
Aandelen -/-20%	207.150	137.516	151%
Symmetric adjustment = 0	225.262	140.833	160%

Bij de Groep heeft een daling van de aandelen een stijging van de SCR-ratio tot gevolg doordat de daling van de SCR naar verhouding hoger is dan de daling van het eigen vermogen. Hierbij is geen rekening gehouden met het dempende effect van de symmetric adjustment.

C.2.4 Spreadrisico

Het spreadrisico komt voort uit de gevoeligheid van de waarde van beleggingen voor het niveau en de volatiliteit van de spreads boven de risicovrije rentetermijnstructuur. De belangrijkste risico

beperkende maatregel is dat de vastrentende vermogensbeheerder tussen de 10% en 20% van de portefeuille in bedrijfsobligaties mag beleggen. Het vereiste kapitaal voor het spreadrisico wordt bepaald door het berekenen van de impact op het aanwezige kapitaal van voorgeschreven hogere opslagen voor kredietrisico. De kapitaalvereiste is afhankelijk van de marktwaarde, duration en kredietkwaliteit (rating) van de obligatielening.

De volgende tabel laat de verdeling van de bedrijfsobligatieportefeuille naar creditrating zien.

	2023	2022
AAA	0,0%	0,0%
AA	4,7%	5,6%
A	41,7%	41,7%
BBB	53,6%	52,7%
	100,0%	100,0%

De koersstijgingen op de bedrijfsobligaties vanwege de gedaalde rente is de belangrijkste reden van de stijging van het spreadrisico van € 7,7 miljoen naar € 8,6 miljoen.

C.2.5 Valutarisico

Het valutarisico is het risico dat de waarde van beleggingen verandert als gevolg van wijzigende valutakoersen. Klaverblad Schade en de Coöperatie beleggen een deel van de effectenportefeuille in vreemde valuta. Het betreft hierbij aandelen van Europese ondernemingen in belangrijke economieën met liquide effectenmarkten. De stijging van de aandelenportefeuille in Europese beleggingen heeft ervoor gezorgd dat de exposure in de niet-Euro valuta navenant zijn toegenomen met als gevolg een toename van het valutarisico.

Overzicht exposure in niet-Euro valuta:

	2023	2022
CHF	46.425	44.547
SEK	19.876	17.425
DKK	17.826	14.449
NOK	5.822	3.498
USD	370	3
GBP	-	3
Totaal	90.320	79.925

C.3 Tegenpartij (krediet)risico

Het kredietrisico (of tegenpartij risico) is het risico dat verliezen worden geleden als gevolg van verslechterde kredietwaardigheid van tegenpartijen in de komende twaalf maanden. Het kredietrisico dat Klaverblad loopt, houdt verband met de vorderingen uit hypothecaire leningen, herverzekeringen, vorderingen op verzekeringnemers en verzekeringsadviseurs en de saldi op bankrekeningen.

Uit de volgende opstelling blijkt dat het tegenpartij risico voor zowel Klaverblad Schade als de Groep in 2023 is toegenomen door voornamelijk een toename van de type 2 blootstellingen. Zowel Klaverblad Schade als de Coöperatie belegt in een hypotheckenfonds. De marktwaarde van dit fonds is als gevolg van de gedaalde rente in 2023 toegenomen.

	Schade 2023	Schade 2022	Groep 2023	Groep 2022
Type 1 exposures	1.728	1.577	2.010	1.939
Type 2 exposures	840	436	1.991	1.173
Diversificatie	-145	-87	-258	-189
Totaal kapitaal vereiste	<u>2.423</u>	<u>1.926</u>	<u>3.743</u>	<u>2.923</u>

C.4 Liquiditeitsrisico

Het liquiditeitsrisico is het risico dat Klaverblad Verzekeringen door gebrek aan liquide middelen niet in staat is om op korte termijn aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Klaverblad Verzekeringen beheert dit risico door het nauwlettend volgen van inkomende en uitgaande kasstromen en door het opstellen van korte en lange termijn liquiditeitsplanningen. Daarnaast beschikt Klaverblad Verzekeringen voor een belangrijk gedeelte over liquide en hoogwaardige obligaties.

C.5 Operationeel risico

Het operationeel risico is het risico dat bedrijfsprocessen niet ongestoord kunnen verlopen als gevolg van handelen of nalaten van medewerkers van Klaverblad Verzekeringen of van derden, dan wel door toevallige gebeurtenissen of omstandigheden. Ter beperking van dit risico hanteert Klaverblad Verzekeringen een uitgebreid stelsel van interne regels en controles.

	Schade 2023	Schade 2022	Groep 2023	Groep 2022
Operationeel risico	<u>7.842</u>	<u>7.985</u>	<u>7.842</u>	<u>7.985</u>

C.6 Overige materiële risico's

Naar onze inschatting zijn alle belangrijke risico's in voorgaande paragrafen en in hoofdstuk B (strategische risico's) aan bod gekomen.

D. Waardering voor solvabiliteitsdoeleinden

Dit hoofdstuk bevat een beschrijving van de waarderingsgrondslagen van de verschillende balansposten voor solvabiliteitsdoeleinden. De activa en passiva zijn gewaardeerd op basis van de aanname dat de activiteiten blijvend zullen worden uitgeoefend ("going-concern-principe"). Verschillen tussen de statutaire jaarrekeningen (op basis van BW 2, titel 9) en Solvency II waarderungen worden indien van toepassing gekwantificeerd en nader toegelicht. Daarbij wordt aangegeven of het een herrubricering of een herwaardering betreft. Vanwege de eensporige verslaggeving is de statutaire balans waar mogelijk gelijk aan de Solvency II balans. Voor een uitgebreide toelichting over de gehanteerde grondslagen wordt verwezen naar de jaarrekening. In 2023 hebben zich geen wijzingen in de grondslagen voorgedaan. Wel zijn een aantal schattingswijzigingen doorgevoerd met aanzienlijke impact op het resultaat en vermogen.

De waardering van activa is gebaseerd op actuele waarde en is beschreven per post in hoofdstuk D.1. De waarde van de technische voorziening wordt berekend als zijnde de som van de 'best estimate' en de risicomarge welke is toegelicht in hoofdstuk D.2. De overige schulden worden toegelicht in hoofdstuk D.3. Het eigen vermogen wordt toegelicht in hoofdstuk E (kapitaalbeheer).

Reconciliatie statutaire balans (BW2) met Solvency II balans

Onderstaande tabel bevat de vereenvoudigde geconsolideerde balans volgens de statutaire jaarrekening van Coöperatie Klaverblad Verzekeringen U.A., alsmede de herrubriceringen en herwaarderungen om op de Solvency II balans ultimo 2023 uit te komen.

Omschrijving	Statutair (BW2)	Herrubri- cering	Herwaar- dering	SII-balans 2023	SII-balans 2022
Immateriële vaste activa	2.076	-	-2.076	-	-
Vastgoed voor eigen gebruik	8.777	-	-	8.777	9.368
Beleggingen	719.274	-	-	719.274	639.148
• Vastgoed	35.948	-	-	35.948	36.850
• Aandelen	469.852	-213.003	-	256.849	227.461
• Obligaties	203.022	-	-	203.022	178.700
• Collectieve beleggingsfondsen	-	213.003	-	213.003	185.716
• Leningen en hypotheken	10.452	-	-	10.452	10.421
Herverzekeringscontracten	-	2.610	-	2.610	2.965
Vorderingen en liquide middelen	19.740	-	-	19.740	20.240
Totaal activa	749.867	2.610	-2.076	750.402	671.721
Technische voorzieningen	174.400	2.610	-10.856	166.154	50.948
Overige voorzieningen	720	-	-	720	743
Lat. belastingverplichting	41.710	-	2.265	43.975	58.502
Overige schulden	27.368	-	-	27.368	24.714
Totaal passiva	244.198	2.610	-8.590	238.217	134.907
Activa boven passiva	505.670	-	6.515	512.185	536.814

D.1 Activa

D.1.1 Immateriële vaste activa

In de jaarrekening is onder de immateriële vaste activa opgenomen de investeringen die worden gedaan voor het ontwikkelen en implementeren van de nieuwe verzekeringsadministratie (software). Dit immaterieel vast actief is nog niet in gebruik genomen en er zal over worden afgeschreven. Volgens de reële waardebeoordeling onder de Solvency II grondslagen worden immateriële vaste activa tegen nihil gewaardeerd.

D.1.2 Vastgoed voor eigen gebruik

Het verloop is als volgt:	<u>2023</u>	<u>2022</u>
Stand per 1 januari	9.368	9.117
Investeringen	-	-
Waardeveranderingen	-591	251
Stand per 31 december	<u>8.777</u>	<u>9.368</u>

De beleggingen in vastgoed voor eigen gebruik zijn in de jaarrekening gepresenteerd als onderdeel van de rubriek beleggingen in terreinen en gebouwen. In de Solvency II balans betreft dit een afzonderlijke categorie. Alle terreinen en gebouwen zijn getaxeerd door externe taxateurs per 31 december 2023. De aanschaffingswaarde van de beleggingen en vastgoed voor eigen gebruik per einde boekjaar bedraagt € 21,8 miljoen (2022: € 21,8 miljoen).

D.1.3 Beleggingen in vastgoed

Het verloop is als volgt:	<u>2023</u>	<u>2022</u>
Stand per 1 januari	36.850	36.495
Investeringen en aankopen	-	-
Verkopen	-	-1
Waardeveranderingen	-902	356
Stand per 31 december	<u>35.948</u>	<u>36.850</u>
Gebouwen	20.518	21.822
Landerijen	15.430	15.028

Alle terreinen en gebouwen zijn getaxeerd door externe taxateurs per 31 december 2023. De aanschaffingswaarde van de beleggingen in vastgoed per einde boekjaar bedraagt € 52,3 miljoen (2022: € 52,3 miljoen). De beleggingen en vastgoed voor eigen gebruik zijn in de jaarrekening gepresenteerd als onderdeel van de rubriek beleggingen in terreinen en gebouwen.

D.1.4 Aandelen

Het verloop is als volgt:	2023	2022
Stand per 1 januari	227.461	258.093
Aankopen	39.753	61.465
Verkopen	41.911	60.626
Waardeveranderingen	31.546	-31.471
Stand per 31 december	256.849	227.461

De kostprijs van de aandelen per einde boekjaar bedraagt € 193,2 miljoen (2022: € 192,5 miljoen). Klaverblad participeert sinds 2020 in een Nederlands hypotheekbeleggingsfonds en sinds 2021 in een bedrijfsobligatiefonds. In de jaarrekening worden beide gerubriceerd onder de aandelen en participaties in beleggingsfondsen. In de Solvency II balans worden deze gepresenteerd onder de categorie collectieve beleggingsfondsen (zie D.1.6).

D.1.5 Obligaties

Het verloop is als volgt:	2023	2022
Stand per 1 januari	178.700	223.039
Aankopen	116.394	141.896
Verkopen/aflossingen	102.757	147.875
Amortisatie en aangroei	-45	-131
Waardeveranderingen	9.916	-38.243
Mutatie lopende rente	814	14
Stand per 31 december	203.022	178.700

De kostprijs van de obligaties per einde boekjaar bedraagt € 217,3 miljoen (2022: € 209,3 miljoen). De nominale waarde van de obligaties per einde boekjaar bedraagt € 230,7 miljoen (2022: € 208,7 miljoen). De obligaties hebben een gewogen gemiddelde resterende looptijd van 12,5 jaar (2022: 7,4 jaar). De gemiddelde rentevoet bedraagt 1,1% (2022: 1,0%). De obligaties zijn liquide beleggingen in Europese staatsobligaties waarbij de waardering is gebaseerd op een marktnotering.

D.1.6 Collectieve beleggingsfondsen

Het verloop is als volgt:	2023	2022
Stand per 1 januari	185.716	217.459
Aankopen	17.026	6.106
Waardeveranderingen	10.261	-37.849
Stand per 31 december	213.003	185.716

Klaverblad participeert in een Nederlands hypotheekbeleggingsfonds met een portefeuille van uitsluitend Nederlandse non-NHG hypotheeklen. De particuliere Nederlandse woonhuizen dienen als onderpand. Het hypotheekbeleggingsfonds heeft de structuur van een fonds voor gemene rekening met een open-end karakter, met dien verstande dat de mate waarin participanten in en uit kunnen

treden te allen tijde afhankelijk is van de hypotheekproductie, respectievelijk de beschikbare liquide middelen.

Daarnaast participeert Klaverblad sinds 2021 in een Europees bedrijfsobligatiefonds met een portefeuille van uitsluitend bedrijfsobligaties. Het fonds heeft de structuur van een fonds voor gemene rekening met een open-end karakter.

D.1.7 Vorderingen uit hypothecaire leningen en andere leningen

Het verloop is als volgt:	2023	2022
Stand per 1 januari	10.421	16.902
Verstrekingen	-	180
Aflossingen	487	367
Waardeveranderingen	518	-6.294
Stand per 31 december	10.452	10.421
Vorderingen uit hypothecaire leningen	1.102	1.566
Vorderingen uit andere leningen	9.350	8.855

De vorderingen uit hypothecaire leningen betreffen aan (ex-)personeel, verzekeringsadviseurs en derden verstrekte leningen waarvoor als zekerheid het zakelijk recht van hypotheek is gevestigd op in Nederland gelegen onderpanden. In het boekjaar vonden er geen executoriale verkopen plaats. Er zijn geen indicaties dat contractueel overeengekomen kasstromen niet zullen worden ontvangen. De waardering is tot stand gekomen op basis van een netto contante waarde berekening.

De nominale waarde van de hypothecaire vorderingen bedraagt einde boekjaar € 1,2 miljoen (2022: € 1,6 miljoen). De gemiddelde looptijd tot contractuele herziening van de hypothecaire leningen bedraagt 3,2 jaar (2022: 3,2 jaar) en de gemiddelde rentevoet 3,1% (2022: 3,5%).

De nominale waarde van de andere leningen bedraagt einde boekjaar € 16,5 miljoen (2022: € 16,5 miljoen). De leningen hebben een resterende looptijd van 24,5 jaar (2022: 25,5 jaar) en maken onderdeel van de portefeuille, welke dient ter afdekking van het renterisico op de AOV-portefeuille. De gemiddelde rentevoet bedraagt 0,4% (2022: 0,4%). De leningen zijn onder garantie van het Waarborgfonds Sociale Woningbouw.

D.1.8 Overige vorderingen en liquide middelen

De overige vorderingen zijn bij eerste verwerking gewaardeerd tegen de reële waarde van de tegenprestatie. Daarna wordt indien van toepassing rekening gehouden met een eventuele voorziening voor oninbaarheid. Omdat de overige vorderingen alle een kortlopend karakter hebben, wordt deze benadering tevens als adequaat beoordeeld voor toepassing onder Solvency II.

De samenstelling is als volgt	<u>Jaarrekening</u>	<u>Herwaardering</u>	<u>SII 2023</u>	<u>SII 2022</u>
Vorderingen	5.983	-	5.983	9.961
Materiële vaste activa	219	-	219	479
Liquide middelen	13.538	-	13.538	9.800
	<u>19.740</u>	<u>-</u>	<u>19.740</u>	<u>20.240</u>

D.2 Technische voorzieningen

D.2.1 Reconciliatie en samenstelling

De waardering van de technische voorziening volgens Solvency II wijkt af van de waardering volgens de jaarrekening. Waar discontering van de kortlopende schadevoorzieningen volgens Solvency II regelgeving verplicht is, is dit volgens de grondslagen waarop de jaarrekening is opgesteld niet toegestaan. De discontering heeft een verlagend effect op de kortlopende schadevoorzieningen. Daarnaast is de voorziening voor herverzekeringscontracten in de Solvency II balans gepresenteerd onder de rubriek herverzekeringscontracten onder de vorderingen terwijl deze in de statutaire balans gesaldeerd is met de technische voorziening. Bovengenoemde verschillen zijn in de tabel hierna weergegeven.

Reconciliatie jaarrekening en Solvency II:	<u>2023</u>	<u>2022</u>
Technische voorziening volgens jaarrekening	174.400	58.778
Herrubricering herverzekering	2.610	2.965
Herwaardering a.g.v. discontering	-10.856	-10.795
Technische voorziening volgens SII-balans	<u>166.154</u>	<u>50.948</u>

Volgens de Solvency II indeling kan de technische voorziening van Klaverblad Schade op de volgende wijze worden uitgesplitst naar best estimate en risicomarge.

De samenstelling in 2023 is als volgt:	<u>Non life</u>	<u>Health (NSLT)</u>	<u>Health (SLT)</u>	<u>Totaal</u>
Best estimate	144.794	11.023	-77.494	78.323
Risicomarge	7.914	545	79.372	87.831
Technische voorziening SII-balans	<u>152.708</u>	<u>11.568</u>	<u>1.878</u>	<u>166.154</u>
De samenstelling in 2022 is als volgt:	<u>Non life</u>	<u>Health (NSLT)</u>	<u>Health (SLT)</u>	<u>Totaal</u>
Best estimate	107.003	8.434	-160.132	-44.695
Risicomarge	6.253	504	88.886	95.643
Technische voorziening SII-balans	<u>113.256</u>	<u>8.938</u>	<u>-71.246</u>	<u>50.948</u>

D.2.2 Homogene risicogroepen

Onder Solvency II wordt gerapporteerd naar homogene risicogroep. In 2023 zijn geen wijzigingen aangebracht in de samenstelling van de homogene risicogroepen. Een homogene risicogroep is een verzameling overeenkomstige verzekeringen met vergelijkbare risicokenmerken. Bij het selecteren van een homogene risicogroep is daarom vooral rekening gehouden met de overeenkomsten van de risicokenmerken binnen de groep. De risicokenmerken die daarbij met name van belang zijn:

- Gedragslijn voor het aangaan van verzekeringen
- Risicoprofiel van verzekeringnemers
- Producteigenschappen (in het bijzonder garanties) en toekomstige beheeractiviteiten

Schadeverzekeringen

Bij schadeverzekeringen zijn de homogene risicogroepen voorgeschreven. Er is onderscheid in de volgende homogene risicogroepen:

- Motorrijtuigen aansprakelijkheid
- Motorrijtuigen casco
- Transport/vervoerde zaken
- Brand en andere schade aan zaken
- Algemene aansprakelijkheid
- Rechtsbijstand
- Hulpverlening

Medische verzekeringen

De volgende risicokenmerken zijn bij medisch vooral van belang: gedragslijn voor het aangaan van verzekeringen, risicoprofiel van verzekeringnemers, producteigenschappen (in het bijzonder garanties) en toekomstige beheeractiviteiten. Er is onderscheid in de volgende voorgeschreven homogene risicogroepen:

- AOV
- Ongevallen

De best estimate premievoorziening van de AOV-portefeuille bevat de waarde van de uitgaande en inkomende kasstromen op basis van actuele parameters en contractgrenzen. Deze parameters betreffen de actuele grondslagen voor de in- en revalideringskansen, de sterftekansen, rente, kosten en vervalkansen en zijn berekend op de stand van de polisadministratie eind 2023.

De best estimate schadevoorziening van AOV-rubriek A dekkingen en Ongevallen zijn op basis van schadetechnieken bepaald. De best estimate schadevoorziening van rubriek B bevat de waarde van de uitgaande kasstromen van rubriek B schades op basis van actuele grondslagen en uitkeringen tot eindleeftijd. Deze parameters betreffen de actuele grondslagen voor revalideringskansen, de sterftekansen, rente, kosten en zijn berekend op de stand van de schadeadministratie eind 2023.

De bepaling van de risicomarge wordt in D.2.8 nader beschreven.

D.2.3 Contractgrenzen

De schadeverzekeringen (niet AOV) zijn geprojecteerd over de (op basis van historische gegevens) geschatte uitlooptermijn. Voor de premievoorziening is deze ongeveer een half jaar.

De premievoorziening voor de AOV-portefeuille wordt bepaald aan de hand van polissen die op rapportagedatum actief zijn. Dat wil zeggen dat wordt voorzien voor polissen die definitief opgemaakt zijn, waarbij de ingangsdatum van de polis voor of op de rapportagedatum is.

De contractgrenzen zijn onveranderd ten opzichte van vorig jaar:

Indeling contractgrenzen	Met indexatie	Zonder indexatie
AOV's gesloten vanaf 1 augustus 2017	Eindleeftijd	Eindleeftijd
Niet rechtstreeks afgesloten o.b.v. combinatietarief	Eindleeftijd	Eindleeftijd
Niet rechtstreeks afgesloten o.b.v. standaardtarief	Eindleeftijd	Eindleeftijd
Rechtstreeks afgesloten o.b.v. combinatietarief	Eindleeftijd	Eindleeftijd
Rechtstreeks afgesloten o.b.v. standaardtarief	Eindleeftijd	Eindleeftijd
Schrijnende gevallen (61+ers en arbeidsongeschikten)	Eindleeftijd	Eindleeftijd

D.2.4 Modelling kasstromen

De toekomstige kasstromen zijn per homogene risicogroep gemodelleerd. Een homogene risicogroep wordt gevormd door een groep verzekeringen met dezelfde verzekeringstechnische vorm en grondslagen. Hierbij wordt onderscheid gemaakt tussen toekomstige uitkeringen, kosten en baten. Het hele bestand wordt in de berekeningen betrokken, zodat schaling of modelpunten niet aan de orde zijn. De berekening van de kasstromen vindt plaats op basis van de hierna beschreven best estimate uitgangspunten.

Kasstromen zijn per dekking geprojecteerd voor die producten die op basis van Similar to Life-technieken (SLT) behandeld worden. Indien kasstromen niet nodig of mogelijk zijn per dekking, worden schadetechnieken gebruikt, zogeheten Non Similar to Life (NSLT)-technieken.

D.2.5 Herverzekering

Er zijn verschillende herverzekeringscontracten afgesloten voor de schadeportefeuille. De belangrijkste zijn het contract voor catastrofeschades met een eigen behoud van € 11 miljoen in 2023 en het excess of loss contract voor motorrijtuigen WA (incl. groene kaart) vanaf € 2,5 miljoen. Daarnaast is er een Property Risk XL contract afgesloten. Het eigen behoud is € 2,0 miljoen per risico. Ook voor de reisverzekeringen is er een herverzekeringscontract afgesloten. Alle herverzekeraars hebben minimaal een A-rating bij de ratingbureaus.

De mutatie in de best estimate van herverzekering wordt als volgt verklaard:

	Brand	Motorrijtuigen	Totaal
Stand per 31-12-2022	1.533	1.432	2.965
Afwikkeling oude schades oude jaren (-)	884	17	901
Nieuwe opvoer (+)	-	300	300
Rente-effect (+)	22	224	246
Stand per 31-12-2023	671	1.939	2.610

De afwikkeling oude schades Brand heeft betrekking op de februari stormen uit 2022.

D.2.6 Aannames

Rente

Voor de Solvency II berekeningen gebruiken wij de door EIOPA gepubliceerde rentecurve inclusief ultimate forward rate (UFR) en Volatility Adjustment (VA) per 31 december 2023. De UFR bedraagt in 2023 3,45%. De risicomarge is berekend als de contante waarde van een projectie van de SCR, vermenigvuldigd met de Cost of Capital (6%). Voor de berekening van de risicomarge hanteert Klaverblad voor zowel de SCR als de discontering de EIOPA-curve inclusief UFR, maar exclusief VA. De invloed van de UFR op de cijfers is beperkt, aangezien de duration van de kasstromen lager is dan het punt waar de UFR-impact heeft op de rekenrente (zie C.2.2 rentegevoeligheden).

Kosten

In de Solvency II berekeningen worden naast verzekeringstechnische kasstromen ook kasstromen in verband met kosten en kostendekkingen geprojecteerd. In de kostentoe rekeningsmethode volgens het ABC-model wordt een onderverdeling gemaakt naar de 'activiteiten' acceptatie, beheer en schade. Onder 'acceptatie' vallen acceptatie en acquisitiekosten, onder 'beheer' vallen beheerskosten, onder 'schade' de interne en externe schadebehandelingskosten. Daarnaast is er een onderverdeling naar branches. Zowel de kosten van verzekeringstechnische afdelingen als de kosten van ondersteunende afdelingen en externe partijen zijn toegerekend aan de activiteiten en de branches.

De methodiek van het ABC-model is in 2023 niet gewijzigd. Ieder jaar wordt de input voor het model geactualiseerd met de cijfers conform de laatst bekende begroting en meest recente verdeelsleutels.

Er wordt in de projecties rekening gehouden met prijs- en kosteninflatie, die zijn gebaseerd op de CPB-raming en de ECB-doelstelling.

Aannames schadeverzekeringen

Premievoorziening

De premievoorziening wordt berekend door het post voor post vastgestelde niet-verdiende deel van de premie te vermenigvuldigen met de verwachte 'combined ratio' (volgens de definitie van

bijlage III van de Richtsnoeren voor de waardering van technische voorzieningen) die per branche is vastgesteld.

Schadedriehoeken

Klaverblad gebruikt eind 2023 voor de bepaling van de beste schatting van de actuariële schadevoorziening een methodiek (ontwikkeldriehoek) op basis van dossierreserveringen. Voorheen was deze gebaseerd op schadebetalingen. Het gebruik van dossierreserveringen geeft een beter inzicht in de omvang van de technische voorziening en beheersing van het uitloopresultaat.

De aanpassing is toegepast op de branches motorrijtuigen WA en casco, aansprakelijkheid, ongevallen en brand. De aanpassing leidt tot een € 12 miljoen hogere voorziening eind 2023.

Aannames medische verzekeringen

Bij het berekenen van actuariële voorzieningen voor de arbeidsongeschiktheidsverzekeringen wordt uitgegaan van best estimates. Dit zijn schattingen op basis van actuele aannames ten aanzien van rente, in- en revalideringskansen, kosten en verval. Bij het vaststellen van deze aannames zijn de best estimates getoetst aan ervaringscijfers. Zoals eerder beschreven is in 2023 voor invalideringskansen en revalideringskansen een nieuw kalibratiemodel in gebruik genomen dat gebaseerd is op schadejaren in plaats van waarnemingsjaren. Het gevolg is dat de kansen lager uitkomen dan eerdere jaren en dat de toekomstige winst lager wordt. De nieuwe kansen zorgen voor een beter onderbouwde schatting van de schadelast.

De belangrijkste aannames worden hieronder nader toegelicht:

Invalidering

De invalideringskans is de kans op het in de komende 9 maanden arbeidsongeschikt raken en dat aan het eind van het jaar nog steeds zijn. De bepaling van de kans wordt gedaan a.d.h.v. de KAZO-methodiek van het Verbond Van Verzekeraars, hierbij wordt de invalideringskans per schadejaar berekend. In de basis worden daarbij de AOV09 kansen gehanteerd, geschaald met een ervaringsfactor die is gekalibreerd aan de hand van waarnemingen uit de eigen portefeuille.

Revalidering

De revalideringskans is de kans dat iemand met een invalidering aan het eind van het schadejaar niet meer arbeidsongeschikt is. De kans wordt tenminste jaarlijks vastgesteld op basis van jaarlijkse waarnemingen uit de AOV-schadeportefeuille van Klaverblad. De bepaling van de kans wordt gedaan aan de hand van de KAZO-methodiek. Hierbij wordt de revalideringskans per schadejaar berekend.

Voor de kalibratie van de revalideringskans worden de volgende 2 factoren meegenomen:

- De leeftijd van de klant
- De duur van de arbeidsongeschiktheid

De revalideringskans voor een schadeduur van 1, 2, en 3 jaar wordt bepaald aan de hand van een

combinatie van de data van de portefeuille van Klaverblad en de AOV09 kansen van het verbond voor leeftijden waar niet genoeg waarnemingen zijn om tot een goede inschatting te komen. De kansen voor een schadeduur van 4 en 5 jaar worden gelijkgesteld aan de AOV09 kansen van het verbond.

Verval

In de Solvency II berekeningen per 31 december 2023 wordt er rekening mee gehouden dat een deel van de portefeuille in de toekomst zal vervallen door opzegging van polissen, anders dan vanwege het bereiken van de eindleeftijd.

Het waargenomen verval is per jaar en per polisleeftijd op totaalniveau afgezet tegen het aantal verzekeringen dat per polisleeftijd aan het begin van dat jaar aanwezig was. Hierbij zijn de waarnemingen uit de jaren 2016 t/m Q2 2023 genomen.

D.2.7 Verloop technische voorziening

Verloop technische voorziening schadeverzekeringen per branche

De schadeportefeuille bestaat uit een premie- en een schadevoorziening. Voor deze twee voorzieningen is de best estimate voor de schadeverzekeringsverplichtingen afzonderlijk berekend. De gepresenteerde cijfers zijn gebaseerd op Solvency II grondslagen, dus inclusief discontering.

	Solvency II per 31-12-2023 ⁴	Solvency II per 31-12-2022
Motorrijtuigen WA		
Best estimate premievoorziening	1.935	2.115
Best estimate schadevoorziening	80.394	58.405
Best estimate schadevoorziening herverzekering	-1.922	-1.398
Risicomarge	4.496	3.558
Totaal	<u>84.903</u>	<u>62.680</u>
Motorrijtuigen overig		
Best estimate premievoorziening	947	824
Best estimate schadevoorziening	1.094	1.027
Best estimate schadevoorziening herverzekering	-16	-33
Risicomarge	111	108
Totaal	<u>2.136</u>	<u>1.926</u>
Brand (incl. andere schade)		
Best estimate premievoorziening	6.845	7.056
Best estimate schadevoorziening	20.214	10.941
Best estimate schadevoorziening herverzekering	-672	-1.533

⁴ In de tabel worden afgeronde getallen getoond hierdoor kunnen er minimale verschillen ontstaan in de optelling

	Solvency II per 31-12-2023 ⁴	Solvency II per 31-12-2022
Risicomarge	1.457	995
Totaal	27.844	17.459
 Vervoerde zaken		
Best estimate premievoorziening	14	23
Best estimate schadevoorziening	101	25
Risicomarge	6	3
Totaal	121	51
 Aansprakelijkheid		
Best estimate premievoorziening	1.973	1.524
Best estimate schadevoorziening	22.818	17.418
Risicomarge	1.349	1.107
Totaal	26.140	20.049
 Rechtsbijstand		
Best estimate premievoorziening	-296	-270
Best estimate schadevoorziening	8.594	7.796
Risicomarge	486	474
Totaal	8.784	8.000
 Hulpverlening		
Best estimate premievoorziening	44	82
Best estimate schadevoorziening	117	36
Risicomarge	9	7
Totaal	170	125
 Totaal]		
Best estimate premievoorziening	11.461	11.354
Best estimate schadevoorziening	133.333	95.650
Best estimate schadevoorziening herverzekering	-2.610	-2.965
Risicomarge	7.914	6.252
Totaal	150.098	110.291

Toelichting verloop Best Estimate Premievoorziening

De premievoorziening is na de jaarlijkse update van de aannames voor schaderatio, kostenratio, provisieratio en herverzekeringskansen min of meer gelijk gebleven.

Toelichting verloop Best Estimate Schadevoorziening

De best estimate schadevoorziening bevat de waarde van de te verwachten uitgaande kasstromen op basis van actuele schattingen zoals hiervoor nader uiteengezet. De belangrijkste oorzaak voor de stijging van de best estimate schadevoorziening is de eerder beschreven overgang naar de andere

methodiek voor de bepaling van de best estimate alsmede de gedaalde rentecurve, die met name in de branche motor WA tot een stijging leidt. In de branche Brand is de schadevoorziening relatief hoog door een combinatie van relatief veel schades in de maand december 2023 vanwege storm en gladheid en achterstanden in de afwikkeling en betaling van de schadedossiers.

Verloop technische voorziening medische verzekeringen

Health – similar to non-life (NSLT)	Solvency II per 31-12-2023	Solvency II per 31-12-2022
Best estimate premievoorziening	147	204
Best estimate schadevoorziening	10.876	8.230
Risicomarge	545	504
	11.568	8.938
Health – similar to life (SLT)	Solvency II per 31-12-2023	Solvency II per 31-12-2022
Best estimate premievoorziening	-243.281	-297.505
Best estimate schadevoorziening	165.787	137.373
Risicomarge	79.372	88.886
	1.878	-71.246

De best estimate premievoorzieningen van de AOV-portefeuille (rubriek A en B dekkingen) bevat de waarde van de uitgaande en inkomende kasstromen op basis van actuele parameters en contractgrenzenindeling. Deze parameters betreffen de actuele grondslagen voor de in- en revalideringskansen, de sterftekansen, rente, kosten en vervalkansen en zijn berekend op de stand van de polisadministratie per 31 december 2023.

De best estimate schadevoorziening van AOV-rubriek A dekkingen en Ongevallen (NSLT) zijn op basis van schadetechnieken bepaald. De best estimate schadevoorziening van AOV-rubriek B bevat de waarde van de uitgaande kasstromen van rubriek B schades op basis van actuele grondslagen en contractgrenzen tot eindleeftijd. Deze parameters betreffen de actuele grondslagen voor revalideringskansen, de sterftekansen, rente, kosten en zijn berekend op de stand van de schadeadministratie per 31 december 2023.

De best estimate SLT medisch is € 82,6 miljoen gestegen, wat voor € 89,1 miljoen verklaard wordt door de overstap naar het nieuwe kalibratiemodel voor de invaliderings- en revalideringskansen. Zonder deze schattingswijziging daalt de best estimate met € 6,5 miljoen. Deze daling komt met name door nieuwe gekalibreerde kansen en een gunstig bestandseffect. Daar stond tegenover een stijging vanwege ongunstiger economische parameters en kostenassumpties.

D.2.8 Risicomarge

De risicomarge zorgt ervoor dat de waarde van de technische voorziening gelijk is aan het bedrag dat een andere verzekeraar naar verwachting zou verlangen om de verzekeringsverplichtingen over

te nemen. De risicomarge wordt bepaald als de kosten die het aantrekken van solvabiliteitskapitaalvereisten (SCR's) gedurende de gehele looptijd van de verplichtingen met zich meebrengen. Hiervoor dient bepaald te worden wat de toekomstige SCR's zijn voor de huidige portefeuille, dit gebeurt op basis van de verwachte uitloop. Vervolgens wordt in ieder toekomstig jaar rekening gehouden met een vereist rendement van 6% dat vervolgens contant wordt gemaakt op de risicovrije Solvency II rentecurve (zonder VA). Methode 1 van Richtsnoer 62 sluit het beste aan bij de situatie van de schadeportefeuille, omdat deze methode de aard, de omvang en de complexiteit van de risico's op gepaste wijze weerspiegelt.

De risicomarge is in 2023 gedaald met € 7,8 miljoen van € 95,6 miljoen naar € 87,8 miljoen. De belangrijkste oorzaken voor de daling van de risicomarge betreft de eerdergenoemde aanpassing van de AOV-kansen in combinatie met de vernieuwde FMA. Daar staat tegenover een stijging door de lagere rentecurve en de toevoeging van nieuwe dekkingen op basis van de contractgrens tot eindleeftijd en hogere kosten- en inflatieparameters. In de jaarrekening is als gevolg van het niet toepassen van discontering de risicomarge € 667.000 hoger.

D.3 Overige schulden

D.3.1 Personeelsvoorzieningen

Het verloop is als volgt:	2023	2022
Stand per 1 januari	743	811
Dotatie (+)	136	88
Vrijval of onttrekking (-)	159	156
Stand per 31 december	720	743

De personeelsvoorzieningen komen voort uit de cao en hebben betrekking op vitaliteitsverlof en de regeling vervroegde uittreding.

D.3.2 Voorziening voor latente vennootschapsbelasting

De voorziening voor latente vennootschapsbelasting is opgenomen in verband met tijdelijke verschillen tussen de waardering van de activa en passiva volgens fiscale voorschriften enerzijds en in de jaarrekeningen gevolgde waarderingsgrondslagen anderzijds. De berekening van de latente belastingvorderingen en -verplichtingen geschiedt tegen de op het einde van het verslagjaar geldende belastingtarieven of tegen de in komende jaren geldende tarieven, voor zover reeds bij wet vastgesteld.

Latente belastingvorderingen worden opgenomen voor zover het waarschijnlijk is dat in de toekomst belastbare winsten beschikbaar zullen zijn waartegen de tijdelijke verschillen kunnen worden afgezet. De latente belastingvorderingen en -verplichtingen worden gesaldeerd wanneer een wettelijk afdwingbaar recht tot verrekening van directe belastingvorderingen met directe belastingschulden bestaat en de latente belastingposten betrekking hebben op dezelfde fiscale

autoriteit.

Door waarderingsverschillen tussen de Solvency II en statutaire balans wijzigt ook de latente belastingpositie. De verschillen komen voort uit de eerdergenoemde posten, te weten: immaterieel vast actief (zie hoofdstuk D.1.1) en discontering van de schadevoorziening (zie hoofdstuk D2.1).

De reconciliatie tussen jaarrekening en Solvency II balans is als volgt:	<u>2023</u>	<u>2022</u>
Latente vennootschapsbelasting volgens Jaarrekening	41.710	56.289
Belastingeffect discontering schadevoorziening en immaterieel actief	<u>2.265</u>	<u>2.214</u>
Latente vennootschapsbelasting volgens Solvency II balans	43.975	58.502

In de volgende tabel is de samenstelling van de latente vennootschapsbelasting weergegeven.

	<u>2023</u>	<u>2022</u>
Fiscaal lagere waardering beleggingen	20.886	13.485
Fiscaal hogere waardering overige activa	-44	-43
Fiscaal hogere waardering technische voorzieningen	31.190	59.955
Fiscale calamiteitenreserve	186	171
Voorwaartse verliesverrekening vennootschapsbelasting	<u>-8.243</u>	<u>-15.065</u>
	43.975	58.502

Voor fiscale verliesverrekening is een latente belastingvordering opgenomen. De voorziening voor belastingen heeft een overwegend langlopend karakter.

D.3.3 Overige schulden

De overige schulden worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Omdat de schulden een resterende looptijd hebben korter dan een jaar, wordt deze benadering tevens als adequaat beoordeeld voor de Solvency II balans.

De samenstelling is als volgt:	<u>2023</u>	<u>2022</u>
Schulden uit directe verzekering	15.046	14.430
Schulden uit herverzekering	737	528
Overige schulden	<u>11.585</u>	<u>9.756</u>
	27.368	24.714

D.4 Alternatieve waarderingsmethoden

Klaverblad Verzekeringen waardeert alle activa en passiva op basis van Solvency II regels en past dus geen alternatieve waarderingsmethode toe. Daarom is dit onderdeel niet van toepassing.

D.5 Overige informatie

Er zijn geen geplande managementacties die van invloed zijn op de waardering van activa en passiva. Er zijn geen andere niet uit de balans blijkende verplichtingen dan hetgeen in de jaarrekening is opgenomen.

E. Kapitaalbeheer

E.1 Eigen vermogen

E.1.1 Algemeen

In het kapitaalsbeleid van Klaverblad Verzekeringen zijn de uitgangspunten uitgewerkt met betrekking tot de minimaal gewenste (interne norm) solvabiliteit. Voor Klaverblad is het managen van kapitaal één van de kernactiviteiten om zekerheid te verschaffen aan haar polishouders, medewerkers, toezichthouders en leveranciers. Het kapitaalbeleid en het risicomangementbeleid zijn aan elkaar gerelateerd omdat het kapitaal de buffer vormt voor het opvangen van de gevolgen van (financiële) risico's. Beide beleidsdocumenten vormen het hart van een goede beheersing van de risico's en behoren bij een goede corporate governance.

Het uitgangspunt voor Klaverblad Verzekeringen is dat Klaverblad Schade als zelfstandige onderneming in staat is om een financieel gezonde bedrijfsvoering te voeren en voldoende kapitaal aan te houden om (nu en in de toekomst) te voldoen aan de verplichtingen, rekening houdend met realistische scenario's en mogelijke negatieve ontwikkelingen. De Coöperatie draagt zorg voor de continuïteit van de Groep en houdt voldoende kapitaal aan om eventuele kapitaaltekorten van de verzekeringsentiteit te kunnen aanvullen en eventuele nieuwe activiteiten te financieren.

Klaverblad stuurt haar kapitaal op de hoogte van bepaalde limieten van de SCR-ratio gebaseerd op de standaardformule van het Solvency II raamwerk. Naast de SCR-ratio worden de uitkomsten uit de ORSA en gevoeligheidsanalyses meegenomen in de besluitvorming wanneer limieten worden geraakt volgens een interventieschema in relatie tot de risicobereidheid. In de ORSA wordt een tijdshorizon van vijf jaar gehanteerd.

De (interne) solvabiliteitslimieten voor de Groep en haar verzekeringsdochter Klaverblad Schade zijn hieronder in de tabel weergegeven:

	Wettelijk minimum	2 ^e interventie -niveau	1 ^e interventie -niveau	Interne norm	Boven doelstelling voor kapitaal
Groep	100%	≤ 125%	≤ 200%	≤ 250%	> 250%
Klaverblad Schade	100%	≤ 125%	≤ 140%	≤ 220%	> 220%

De SCR-ratio eind 2023 is als volgt:

	Schade 2023	Schade 2022	Groep 2023	Groep 2022
Beschikbaar eigen vermogen	225.262	266.560	512.185	536.814
Solvency vereiste kapitaal (SCR)	141.593	166.381	189.944	202.156
SCR-ratio	159%	160%	270%	266%

De 2023 solvabiliteituitkomsten zijn de voorlopige cijfers en worden definitief na bevestiging door

DNB. Ultimo 2023 komt de solvabiliteit uit binnen de gewenste doelstelling.

Zowel Klaverblad Schade als de Coöperatie hebben een eigen vermogen, dat conform de artikelen 69 t/m 82 van de uitvoeringsverordening Solvency II kwalificeert als Tier 1 kernvermogen zonder restricties. Tier 1 kernvermogen heeft in hoge mate een permanent karakter. Het kan worden aangewend om negatieve resultaten op te vangen en is vrij beschikbaar.

Het bedrag van het kernvermogen dat voor de dekking van de minimumkapitaalvereiste in aanmerking komt is gelijk aan het kernvermogen dat voor de dekking van de solvabiliteitskapitaalvereiste in aanmerking komt. Klaverblad Verzekeringen beschikt niet over aanvullende vermogensbestanddelen (ancillary own funds).

Er zijn in 2023 geen dividenduitkeringen vanuit Klaverblad Schade geweest en de verwachting is dat dit in de nabije toekomst ook niet zal gebeuren. Het overschot aan kapitaal wordt gebruikt voor het realiseren van duurzame groei in lijn met het bedrijfsplan.

Indien nodig bestaat er de mogelijkheid om Tier 2 of Tier 3 vermogen aan te trekken. Klaverblad geeft echter sterk de voorkeur aan het gebruik van Tier 1 kapitaal. In zeer uitzonderlijke gevallen zal Tier 2 of 3 kapitaal worden toegestaan. Het eigen vermogen is derhalve in aanmerking ter dekking van de minimum kapitaaleis en solvabiliteit kapitaaleis.

E.1.2 Samenstelling van het beschikbare eigen vermogen

Het verloop en de samenstelling van het eigen vermogen van Klaverblad Verzekeringen is als volgt:

	Wettelijke reserve	Herwaarderings- reserve	Overige reserves	Totaal
Stand per 1 januari 2023	2.215	6.954	521.279	530.448
Nettoresultaat boekjaar	-	-	-24.778	-24.778
Toevoeging/onttrekking	-139	298	-159	-
Stand per 31 december 2023	2.076	7.252	496.342	505.670

De reconciliatie tussen het vermogen volgens de jaarrekeningen en Solvency II is als volgt:

Coöperatie Klaverblad Verzekeringen U.A. (groep)	<u>2023</u>	<u>2022</u>
Eigen vermogen volgens jaarrekening per 31 december	505.670	530.448
Discontering schadevoorziening (zie D.2.1)	10.857	10.795
Immateriële vaste activa (zie D.1.1)	-2.076	-2.215
Belastingeffect	-2.265	-2.214
Beschikbaar Solvency II vermogen per 31 december	<u>512.185</u>	<u>536.814</u>

Klaverblad Schadeverzekeringsmaatschappij N.V.	2023	2022
Eigen vermogen volgens jaarrekening per 31 december	217.206	258.550
Discontering schadevoorziening (zie D.2.1)	10.857	10.795
Belastingeffect	-2.801	-2.785
Beschikbaar Solvency II vermogen per 31 december	225.262	266.560

In de jaarrekening is de discontering van kortlopende schadevoorzieningen niet toegestaan. Voor Solvency II berekeningen is discontering verplicht. De investeringen in software worden als immaterieel vast actief door de Coöperatie geactiveerd in de jaarrekening. In de Solvency II balans is dit niet toegestaan.

E.1.3 Beleid ten aanzien van intragroeptransacties

In het rapportagejaar hebben geen (zeer) significante intragroeptransacties plaatsgevonden, anders dan de reguliere afrekeningen van kosten en opbrengsten uit de normale bedrijfsuitoefening. Alle transacties met verzekeringsadviseurs, de betaling van inkoopfacturen en de betaling van de vennootschapsbelasting verlopen via bankrekeningen van de Coöperatie. Onder Solvency II is er sprake van een significante intragroeptransactie wanneer de transactie groter is dan 5% van de laagste SCR van de betrokken verzekeraar. Een zeer significante transactie is gedefinieerd als een transactie met een waarde groter dan 10% van de SCR. Zeer significante intragroeptransacties moeten zo snel mogelijk bij de toezichthouder worden gemeld, voor significante intragroeptransacties geldt dat hierover jaarlijks moet worden gerapporteerd.

E.2 Solvabiliteit kapitaalvereiste en minimum kapitaalvereiste

E.2.1 Samenstelling solvabiliteit kapitaalvereiste

De solvabiliteitseis is risico gebaseerd en daarmee een weerspiegeling van de financiële risico's die door middel van een standaardformule worden vertaald. In de ORSA is de toepasbaarheid van de standaardformule nader geanalyseerd en is deze passend bevonden. Klaverblad Verzekeringen maakt geen gebruik van vereenvoudigde berekeningen of onderneming specifieke parameters.

	Klaverblad Schade 2023	Klaverblad Schade 2022	Klaverblad Groep 2023	Klaverblad Groep 2022
De samenstelling van het kapitaalvereiste is als volgt:				
Marktrisico	59.083	51.057	127.129	106.914
Tegenpartij risico	2.423	1.926	3.743	2.923
Verzekeringstechnisch Medisch	136.856	160.886	136.856	160.886
Verzekeringstechnisch Schade	69.058	56.894	69.058	56.894
Diversificatie	-84.437	-76.843	-105.452	-97.922
Basis solvabiliteit kapitaalvereiste (BSCR)	182.984	193.920	231.335	229.696
Operationeel risico	7.842	7.985	7.842	7.985

Fiscale compensatie (LAC-DT)	-49.233	-35.525	-49.233	-35.525
Solvabiliteit kapitaal vereiste (SCR)	141.593	166.381	189.944	202.156
Minimum kapitaal vereiste (MCR)	35.398	41.595		

In de Solvency II wetgeving zijn twee niveaus voor de solvabiliteitsvereiste gegeven:

- MCR: Minimum Capital Requirement, een minimum kapitaalvereiste;
- SCR: Solvency Capital Requirement, een solvabiliteitskapitaalvereiste.

De SCR is het kapitaal dat vanuit extern toezicht als eigen vermogen op de balans aanwezig moet zijn. Het is de eerste interventielinie voor de toezichthoudende autoriteiten. De SCR is het niveau van kapitaal waarmee de verzekeraar, gezien haar risicoprofiel, over een tijdhorizon van een jaar met een hoge mate van zekerheid (99,5%) aan alle verplichtingen kan voldoen. Bij de verschillende risicomodules wordt geen gebruik gemaakt van vereenvoudigde berekeningen of onderneming specifieke parameters.

De MCR is de tweede interventielinie voor de toezichthoudende autoriteiten. Voor de MCR gelden verschillende berekeningswijzen onder verschillende omstandigheden (drempels/bandbreedte). Eind 2023 is de MCR-floer leidend, hetgeen overeenkomt met 25% van de SCR. Dit levert een MCR- ratio op van 651% (2022: 641%).

Naast de kapitaaleisen die in de regelgeving zijn voorgeschreven, hanteert Klaverblad een interne kapitaaleis, die hoger is dan de externe normen. De omvang van deze extra buffer is afgestemd op onzekerheden en gevoeligheden van de SCR en het eigen vermogen.

In hoofdstuk C Risicoprofiel is zijn de ontwikkelingen in de solvabiliteitkapitaalvereisten uitgebreid toegelicht. In aanvulling hierop wordt onderstaand een onderbouwing gegeven van de verliescompensatie van uitgestelde belastingen (LAC-DT).

E.2.2 Toelichting fiscale compensatie van uitgestelde belastingen

	<u>2023</u>	<u>2022</u>
Beschikbaar eigen vermogen Schade	225.262	266.560
SCR vóór LAC-DT	190.826	201.905
LAC-DT	-49.233	-35.525
SCR ná LAC-DT	141.593	166.381
SII Ratio	159%	160%
LAC-DT %	25,8%	17,6%

De fiscale compensatie wordt overeenkomstig de Solvency II regelgeving bepaald als percentage van de basis SCR inclusief operationeel risico en is gemaximeerd op het geldende belastingpercentage rekening houdend met de nieuwe belastingtarieven.

Tot 2023 hield Klaverblad bij de onderbouwing van de fiscale compensatie alleen rekening met de zekere elementen, bestaande uit de achterwaartse verliesverrekening en de latente belastingverplichting. In 2023 Klaverblad overstapt naar het zogenoemde 'full' LAC-DT model waarbij ook de meer onzekere toekomstige fiscale winsten in ogenschouw worden genomen. Vanwege de onzekerheid worden meerdere prudenties in acht genomen in overeenstemming met de aanwijzingen van de DNB. Door deze overstap is Klaverblad weer in staat om het volledige fiscale bedrag in de SCR-berekening te onderbouwen. De LAC-DT van de Groep wordt conform de regelgeving gelijk gehouden aan Klaverblad Schade.

	Schade	Groep
SCR-ratio – light model	142%	249%
SCR-ratio – zonder LAC DT	117%	214%

E.3 Gebruik van de ondermodule aandelenrisico op basis van looptijd

Klaverblad maakt geen gebruik van de ondermodule aandelenrisico op basis van looptijd.

E.4 Verschillen tussen de standaardformule en ieder gebruikt intern model

Klaverblad maakt geen gebruik van interne modellen, zodoende is deze paragraaf niet van toepassing.

E.5 Kapitaalbeleid bij niet naleving kapitaal vereiste

Klaverblad heeft in heel 2023 voldaan aan het minimumkapitaalvereiste (MCR) en het solvabiliteitskapitaalvereiste (SCR). In de risicobereidheid is het naleven van de kapitaalvereiste als norm opgenomen.

Om de doelstellingen van Klaverblad Schade te realiseren is het noodzakelijk dat een adequaat financieel beheer wordt gevoerd waarin een op het risicoprofiel afgestemd integraal risicobeheer tot uitdrukking komt. Daarom moeten analyses worden verricht naar de verschillende risico's die inherent zijn aan de activiteiten en doelstellingen van Klaverblad Schade. Het risico van een kapitaaltekort is één van de grotere risico's die een verzekeraar kan lopen. Een gedegen kapitaalbeleid is de resultante van een goed risicobeheer en behoort daarmee tot de kern van een beheerste bedrijfsvoering.

De risicobereidheid (RIB) is de basis van het kapitaalbeheer en wordt afgeleid van het aanwezige kapitaal en de mogelijke fluctuaties daarin. In de RIB wordt de risicobereidheid (het streefniveau) en tolerantie (de afwijking van het streefniveau die kan worden geaccepteerd) voor risico's van Klaverblad uitgewerkt. In de RIB is een gedetailleerde beschrijving van kwalitatieve en kwantitatieve limieten opgenomen (zie hoofdstuk E.1.1), ten behoeve van de sturing op de risico's en het daartoe aan te houden kapitaal. Indien interventieniveaus worden overschreden, worden

oorzaken geanalyseerd en waar nodig beheersmaatregelen voorbereid en/of doorgevoerd. De relevante beheersmaatregelen worden gekoppeld aan de oorzaak van de overschrijding van een bepaalde risicotolerantiegrens.

Klaverblad voert minimaal éénmaal per jaar een ORSA uit, en inventariseert daarbij ook de mogelijke beheersmaatregelen die uitgevoerd kunnen worden wanneer een bepaalde limiet uit de RIB geraakt wordt. De mogelijke beheersmaatregelen worden onderverdeeld in een drietal categorieën, te weten:

- Acties die van invloed zijn op de hoogte van het (huidige en toekomstige) eigen vermogen;
- Acties die van invloed zijn op de hoogte van de (huidige en toekomstige) SCR;
- Acties die van invloed zijn op beide elementen van de SCR-ratio.

Het uitgangspunt is dat eerst gezocht wordt naar interne oplossingen, alvorens te zoeken naar externe maatregelen. De belangrijkste beheersmaatregelen die Klaverblad Verzekeringen afhankelijk van de situatie kan inzetten zijn:

- Kapitaalversterking vanuit de Coöperatie;
- Kostenreductie en herstructurering;
- Herverzekeringscontracten aanpassen of nieuwe sluiten;
- De-risken van de asset portefeuille;
- Nieuwe producten ontwikkelen en/of nieuwe kanalen;
- AOV en-bloc clausule;
- Run-off en niet prolongeren bestaande polissen;
- Herkapitalisatie/leningen uit de markt;
- Verkoop van delen van de verzekeringsportefeuille;
- Verkoop/fusie met andere verzekeraar;
- Dochterondernemingen verkopen.

De directie besluit uiteindelijk al dan niet tot de uitvoering van een beheersmaatregel. Afhankelijk van de situatie wordt uit de lijst van mogelijke beheersmaatregelen de actie opgezet, gepland en uitgevoerd, binnen de tijdslijnen zoals geschetst in het inventieschema. De passendheid, werking en impact van de gekozen beheersmaatregelen worden door de sleutelfunctionaris(sen) beoordeeld. Indien benodigd worden aanvullende analyses aangevraagd door de sleutelfunctie(s).

E.6 Overige informatie

Naar onze inschatting zijn alle belangrijke zaken in de andere onderdelen van dit hoofdstuk reeds opgenomen.